

ΕΚΘΕΣΗ 2015
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΙΟΧΑΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΠΡΕΤΟΡΙΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ - ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ



ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΓΛΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Α' ΟΕΥ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Στοιχεία Γεωγραφίας
2. Πληθυσμός
3. Πολιτικό Σύστημα – Πολίτευμα
 - 3.1 Χαρτογράφηση Πολιτικού Χώρου
4. Νομοθετική Εξουσία
5. Εξωτερικές Σχέσεις
 - 5.1 Ν. Αφρική – Ευρωπαϊκή Ένωση
 - 5.2 Συμμετοχή Ν. Αφρικής σε Διεθνείς Οργανισμούς
 - 5.3 Διεθνείς Συμφωνίες
 - 5.4 Διμερείς Συμφωνίες
 - 5.5 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
 - 5.5.1 Τύπος
 - 5.5.2 Ραδιοτηλεόραση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΩΡΑΣ ⁽¹⁾

1. Γενική παρουσίαση
2. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη
3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Μεγεθών
 - 3.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)
 - 3.2 Γεωργία / Αγροτική Πολιτική
 - 3.3 Βιομηχανία / Βιομηχανική Παραγωγή
 - 3.4 Υπηρεσίες
 - 3.5 Πληθωρισμός – Νομισματική Πολιτική
 - 3.6 Αγορά Εργασίας
 - 3.7 Εξωτερικό Εμπόριο
4. Κρατικός Προϋπολογισμός
5. Οικονομικό – Επιχειρηματικό Περιβάλλον
6. Τραπεζικός Τομέας - Χρηματιστήρια
7. Κανονιστική Συμμόρφωση
8. Συναλλαγματικές Ισοτιμίες

¹ Πηγές: Econometrix Economic Consultancy, EU Delegation in South Africa, International Monetary Fund, African Economic Outlook, African Development Bank, IDC / Industrial Development Corporation., World Bank Country Data, CIA World Factbook.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ⁽²⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

1. Διμερές Εμπόριο
 - 1.1 Εντοπισμός ελληνικών προϊόντων με προοπτικές αύξησης εξαγωγών
 - 1.2 Προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης των ελληνικών εξαγωγών
2. Επενδύσεις
 - 2.1 Προτάσεις Προσέλκυσης Επενδύσεων
3. Τουρισμός
 - 3.1 Προτάσεις ενίσχυσης τουριστικών ροών προς τη χώρα μας
4. Τομείς Συνεργασίας
5. Έργα – Προκηρύξεις
6. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας
7. Προτάσεις ανάληψης εξειδικευμένων δράσεων προς ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας στην αγορά της Ν. Αφρικής
8. Διεθνείς Εκθέσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ1.
ΕΙΚΟΝΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε.
ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ.
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

² Όπως σε υποσημείωση 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- ✓ Επαρχίες, εννέα (9): Eastern Cape, Gauteng, KwaZulu-Natal, Mpumalanga, Northern Cape, Limpopo, North West, Free State και Western Cape
- ✓ Πρωτεύουσα: Pretoria (διοικητική), Cape Town (νομοθετική – έδρα Κοινοβουλίου), Bloemfontein (δικαστική)
- ✓ Μεγαλύτερη πόλη: Johannesburg
- ✓ Πρόεδρος: κ. Jacob Zuma
- ✓ Έκταση: 1.221.037 τετρ. χλμ.
- ✓ Κωδικός κλήσης χώρας: +27
- ✓ Περιοχή διαδικτύου: *.za
- ✓ Επίσημες γλώσσες: Αγγλικά, Afrikaans, isiXhosa, Ndebele, Pedi, Shangaan, Sotho, Tshona, Tswana, Venda και Zulu
- ✓ Μέτρα / σταθμά: μετρικό σύστημα
- ✓ Εθνικό νόμισμα: 1 ραντ = 100 σεντ
- ✓ Κωδικός νομίσματος: ZAR
- ✓ Φορολογικό έτος: 1 Απριλίου - 31 Μαρτίου
- ✓ Ώρα: + δύο ώρες από GMT
- ✓ Χώρα Υψηλού Μεσαίου Εισοδήματος (UMI / Upper Middle Income)
- ✓ ΑΕΠ (τιμές αγοράς): 329 δισ. δολ (2015)
- ✓ Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ: 1,3% (2015)
- ✓ Πληθωρισμός (CPI): 5,2% (2015)
- ✓ Ποσοστό ανεργίας: 24,5% (2015)
- ✓ Κύριοι τομείς οικονομίας: εξόρυξη, μεταφορές, ενέργεια, μεταποίηση, τουρισμός, γεωργία

1. Στοιχεία Γεωγραφίας

Η Ν. Αφρική βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της Αφρικής με έκταση 1.221.037 τετρ. χλμ., περιβρεχόμενη από τον Ινδικό Ωκεανό (ανατολικά) και τον Ατλαντικό Ωκεανό (δυτικά) με ακτογραμμή περίπου 3.000 χλμ. σε τρεις πλευρές. Βόρεια συνορεύει με τις όμορες χώρες (από δυτικά προς ανατολικά) Ναμίμπια, Μποτσουάνα, Ζιμπάμπουε, Μοζαμβίκη και Σουαζιλάνδη ενώ περιλαμβάνει την περικλειστή μικρή χώρα Λεσότο.

Ως προς τη συνολική της έκταση η χώρα κατατάσσεται 24^η παγκοσμίως ενώ αναφέρεται ως περίπου 1/8 του μεγέθους των ΗΠΑ (ή, άλλως, περίπου 1/3 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διπλάσια της Γαλλίας και τριπλάσια της Γερμανίας).

Περιλαμβάνει εννέα περιφέρειες (Eastern Cape, Gauteng, KwaZulu-Natal, Mpumalanga, Northern Cape, Limpopo, North West, Free State, Western Cape) οι οποίες ποικίλλουν σημαντικά σε μέγεθος: η μικρότερη είναι η περιφέρεια Gauteng, σημαντικά υπολειπόμενη σε μέγεθος έναντι των υπόλοιπων, ωστόσο πολυπληθέστερη με υψηλό βαθμό αστικοποίησης (περιλαμβάνει την πρωτεύουσα Pretoria και την μεγαλύτερη πόλη Johannesburg) ενώ η μεγαλύτερη περιφέρεια Northern Cape (περί το 1/3 της συνολικής έκτασης της χώρας) περιγράφεται ως αχανής, ξηρή και άδεια.

2. Πληθυσμός

Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων εκτιμήσεων της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας (Statistics South Africa), ο συνολικός πληθυσμός της χώρας ανέρχεται σε περίπου 54,49 εκ. κατοίκους.

Οι σημαντικότερες αστικές περιοχές – με βαθμό αστικοποίησης 64,3% του συνολικού πληθυσμού – είναι οι πόλεις Johannesburg (9,1 εκ.), Cape Town / νομοθετική πρωτεύουσα (3,6 εκ.), Durban (2,8 εκ.), PRETORIA / πρωτεύουσα (1,9 εκ.), Port Elizabeth (1,1 εκ.), Vereeniging (1,1 εκ.), Bloemfontein / δικαστική πρωτεύουσα (496.000).

Οι μαύροι Νοτιοαφρικανοί αποτελούν την πλειοψηφία με περίπου 79% του συνολικού πληθυσμού -- Nguni (Zulu, Xhosa, Ndebele, Swazi), Sotho-Tswana (νότιοι, βόρειοι, δυτικοί), Tsonga και Venda.

Ο "έγχρωμος" πληθυσμός (μικτής καταγωγής) υπολογίζεται σε 8,9% του πληθυσμού, οι άσπροι (ευρωπαϊκής καταγωγής, Αφρικάνερς και αγγλόφωνοι) σε 8,9%, και οι ινδικής και ασιατικής καταγωγής σε 2,5% – ενώ στην τελευταία απογραφή (2011) επιπλέον 0,5% του πληθυσμού καταχωρίστηκαν στην κατηγορία "άλλοι" (συμπεριλαμβανομένων τοπικών μειονοτήτων Khoi και San).

Τα θήλεα άτομα υπερβαίνουν το ήμισυ του πληθυσμού με 51,3% ενώ οι άρρενες αντιστοιχούν σε 48,7%. Περίπου 29,2% του πληθυσμού είναι κάτω των 15 ετών και περίπου 7,8% είναι 60 ετών και άνω.

Επίσημες γλώσσες: Αγγλικά, Afrikaans, isiXhosa, Ndebele, Pedi, Shangaan, Sotho, Tshona, Tswana, Venda και Zulu

Θρησκείες: εκπροσωπούνται όλες οι κύριες θρησκείες ενώ οι Χριστιανοί αναφέρονται ως κυριότερη εξ' αυτών με περίπου 79% του πληθυσμού.

Περίπου 10,3% του πληθυσμού θεωρείται πολυδιάστατα φτωχό, με σχετικό δείκτη Multidimensional Poverty Index για τη χώρα 0,041 το 2015 - βλ. ³).

3. Πολιτικό Σύστημα – Πολίτευμα

Η Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής (RSA / Republic of South Africa) ακολουθεί υβριδικό μοντέλο ομοσπονδιακού και ενιαίου κράτους, με Κεντρική Κυβέρνηση και εννέα Περιφερειακές Κυβερνήσεις, με αρχηγό κράτους και κυβέρνησης τον Πρόεδρο κ. Jacob ZUMA (από τον Μάιο 2009, δεύτερη θητεία) και Αντιπρόεδρο τον κ. Matamela Cyril RAMAPHOSA (από τον Μάιο 2014).

Ο Πρόεδρος εκλέγεται από το Εθνικό Κοινοβούλιο (National Assembly) με πενταετή θητεία ενώ το Υπουργικό Συμβούλιο (Cabinet) διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές της χώρας πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο 2014 (επόμενες το 2019), ενώ δικαίωμα ψήφου έχουν οι πολίτες ηλικίας 18 ετών και άνω.

Ανώτατος Νόμος της χώρας είναι το Σύνταγμα, σε ισχύ από τις 4 Φεβρουαρίου 1997.

Η διακυβέρνηση της χώρας διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες: τοπική, περιφερειακή / επαρχιακή, και εθνική.

3.1 Χαρτογράφηση Πολιτικού Χώρου

Αναφέρονται 13 πολιτικά κόμματα – μεταξύ των οποίων το κυβερνών κόμμα ANC / African National Congress – κυριότερα των οποίων είναι τα εξής (κατά αλφαβητική σειρά):

³ Oxford Poverty & Human Development Initiative, <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ZAF>.

African Christian Democratic Party (ACDP), African National Congress (ANC – κυβερνών), Congress of the People (COPE), Democratic Alliance (DA), Economic Freedom Fighters (EFF), Freedom Front Plus (FF+), Inkatha Freedom Party (IFP), National Freedom Party (NFP), Pan-Africanist Congress (PAC), United Christian Democratic Party (UCDP), United Democratic Movement (UDM).

Κατά τις βουλευτικές εκλογές της χώρας τον Μάιο 2014 το κόμμα ANC / African National Congress αναδείχθηκε κυβερνών με 62,1% των ψήφων του εκλογικού σώματος. Το κόμμα DA / Democratic Alliance αύξησε την εθνική του επιρροή με 22,2% ενώ το ανερχόμενο κόμμα EFF / Economic Freedom Fighters απέσπασε εκλογικό ποσοστό 6,3% -- εκ των λοιπών έλαβαν IFP 2,4%, NFP 1,6%, και άλλα 5,2%.

4. Νομοθετική Εξουσία

Το εθνικό κοινοβουλευτικό σύστημα διακρίνεται σε δύο σώματα: Εθνικό Συμβούλιο Περιφερειών NCP / National Council of Provinces (90 θέσεων) και Εθνικό Κοινοβούλιο NA / National Assembly (400 θέσεων) -- πενταετούς θητείας μελών και για τα δύο σώματα.

5. Εξωτερικές Σχέσεις

5.1 Νότια Αφρική – Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση / ΕΕ, ως συνασπισμός χωρών, παραμένει ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην νοτιοαφρικανική αγορά. Η ΕΕ και η Ν. Αφρική διατηρούν μακρόχρονες σχέσεις και παραμένουν σημαντικοί εταίροι σε κύριους τομείς πολιτικής, εμπορίου, επενδύσεων και κοινωνικής μεταρρύθμισης.

Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και Ν. Αφρικής καθορίζονται κυρίως με την, από 1.1.2012, ΣΣΕΑ / Συμφωνία Συνεργασίας για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (Trade and Development Cooperation Agreement / TDCA), βάσει της οποίας καλύπτεται περίπου το 90% του διμερούς εμπορίου μεταξύ των δύο πλευρών -- συγκεκριμένα, η Ν. Αφρική απελευθέρωσε το 86% της αγοράς της (τα κοινοτικά προϊόντα απολαμβάνουν ευνοϊκού δασμολογικού καθεστώτος κατά την εισαγωγή τους στη χώρα) ενώ η ΕΕ απελευθέρωσε το 95% της δικής της αγοράς.

Μετά από οκτώ χρόνια διαπραγματεύσεων (από το 2007) ολοκληρώθηκαν στις 15 Ιουλίου 2014 οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της ΕΕ και της περιφερειακής Αναπτυξιακής Κοινότητας Νοτιοαφρικανικών Χωρών (SADC / Southern African Development Community, βλ. ⁴) της οποίας η Ν. Αφρική είναι μέλος, με τη μονογράφιση της ΣΟΕΣ / Συμφωνίας Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (EPA / Economic Partnership Agreement). Επισημαίνεται ότι οι τεχνικά περίπλοκες πολυμερείς διαπραγματεύσεις κάλυψαν και την γεωγραφικά περιεχόμενη Τελωνιακή Ένωση Νοτιοαφρικανικών Χωρών (SACU / South African Customs Union, βλ. ⁵). Βάσει της ΣΟΕΣ θα εφαρμοσθούν – εφόσον ολοκληρωθούν οι συναφείς διαδικασίες ολοκλήρωσης των τεχνικών διαπραγματεύσεων, νομικοτεχνικού ελέγχου, υπογραφής και επικύρωσης από τις εμπλεκόμενες χώρες – αυξημένοι όροι

⁴ SADC, με 15 χώρες-μέλη: Angola, Botswana, Democratic Republic of Congo, Lesotho, Madagascar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychelles, South Africa, Swaziland, United Republic of Tanzania, Zambia, Zimbabwe.

⁵ SACU, με 5 χώρες-μέλη: Botswana, Lesotho, Namibia, South Africa, Swaziland.

πρόσβασης στην αγορά των εμπλεκόμενων αφρικανικών χωρών για τα κοινοτικά προϊόντα, ενώ επιδιώκεται πρόωρη εφαρμογή της ΣΟΕΣ (για 100% αδασολόγητη και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ), εφόσον η εν λόγω συμφωνία επικυρωθεί έως την 1η Οκτωβρίου 2016.

Επιτυγχάνοντας ενίσχυση των σχέσεων ΕΕ - Αφρικής σε πολυμερές πλαίσιο, με την επιτευχθείσα ΣΟΕΣ βελτιώνεται περαιτέρω το διμερές πλαίσιο οικονομικών σχέσεων ΕΕ – Νότιας Αφρικής επιπλέον της ισχύουσας TDCA Trade and Development Cooperation Agreement. Για τη Ν. Αφρική επιτεύχθηκαν με τη ΣΟΕΣ δύο βασικοί στόχοι: α) διατήρηση της συνοχής της Τελωνειακής Ένωσης SACU και β) βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ (πέραν της ΣΣΕΑ), ιδίως όσον αφορά στα αγροτικά προϊόντα (όπως π.χ. για το κρασί και τη ζάχαρη).

5.2 Συμμετοχή Ν. Αφρικής σε Διεθνείς Οργανισμούς

Μακράν της διεθνούς απομόνωσης της χώρας κατά την εποχή του απαρτχάιντ, από την εγκαθίδρυση διακυβέρνησης πλειοψηφίας το 1994 η Ν. Αφρική διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο στη διεθνή κοινότητα.

Οι διεθνείς συμμετοχές της χώρας έχουν ως ακολούθως, κατ' αλφαβητική σειρά: (βλ. ⁶)

ACP, AfDB, AU, BIS, BRICS, C, CD, FAO, FATF, G-20, G-24, G-5, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (εθνικές επιτροπές), ICCt, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC (NGOs), MIGA, MONUSCO, NAM, NSG, OECD (Enhanced Engagement, OPCW, Paris Club (εταίρος), PCA, SACU, SADC, UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNITAR, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO, ZC.

Σε περιφερειακό επίπεδο επισημαίνεται ιδιαιτέρως η συμμετοχή της χώρας στους οργανισμούς:

- ✓ SADC / Southern African Development Community (βλ. υποσημείωση 3).
Στο πλαίσιο της εν λόγω Αναπτυξιακής Κοινότητας Νοτιοαφρικανικών Χωρών ισχύει το Πρωτόκολλο Εμπορίου SADC (Trade Protocol) για ενίσχυση της περιφερειακής βιομηχανίας, αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών ροών και απελευθέρωση του περιφερειακού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών.
Επίσης ισχύει (πλήρως από το 2012) η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου SADC (FTA / Free Trade Agreement), η οποία καλύπτει περίπου 90% αδασολόγητων εμπορικών συναλλαγών της περιοχής.
- ✓ SACU / South African Customs Union (βλ. υποσημείωση 5), περιφερειακή τελωνειακή ένωση (άνευ δασμών / ποσοτώσεων).

BRICS. Σε διεθνές επίπεδο επισημαίνεται ιδιαιτέρως η συμμετοχή της χώρας στο συνασπισμό αναδυόμενων οικονομιών BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότιος Αφρική), με συνεχείς εξελίξεις σε ζήτημα ίδρυσης της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας (NDB / New Development Bank) του συνασπισμού, καθώς και αναφορικά με διαδικασίες ίδρυσης Περιφερειακού Κέντρου Αφρικής / African Regional Center, στο Γιοχάνεσμπουργκ.

⁶ Βλ. ενότητες Foreign Relations / Multilateral Relations, <http://www.dfa.gov.za/foreign/index.html>, Υπουργείου Εξωτερικών DIRCO / Department of International Relations and Cooperation.

5.3 Διεθνείς Συμφωνίες

Η Ν. Αφρική έχει προβεί στην υπογραφή πολυάριθμων συμφωνιών με διεθνείς οργανισμούς καθώς επίσης στην υπογραφή διμερών συμφωνιών με αρκετές χώρες σε πολλούς διαφορετικούς τομείς ενδιαφέροντος.

Συναφώς, βλ. πληροφορίες Υπουργείου Εξωτερικών DIRCO σε ενότητα Foreign Relations / Multilateral Relations (ως σε υποσημείωση 6), με υποενότητες African Relations, ACP-EU Relations, International Relations, Regional and Multilateral Profiles, International Law and Treaties, καθώς και ιστοσελίδες του Γραφείου DIRCO "South African Treaty Section, Office of the Chief State Law Advisor".

AGOA / African Growth and Opportunity Act, μεταξύ ΗΠΑ - Υποσαχαρικών Χωρών.

Η εμπορική προτιμησιακή νομοθεσία AGOA των ΗΠΑ (για σημαντικά αυξημένη πρόσβαση στην αγορά ΗΠΑ) καλύπτει περί τις 40 υποσαχαρικές χώρες (ο αριθμός δικαιούχων κυμαίνεται ετησίως αναλόγως σχετικών αποφάσεων). Ως προς το εμπόριο Ν. Αφρικής - ΗΠΑ σημειώνεται ότι αυτό αφορά σε σημαντικές νοτιοαφρικανικές εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (ιδίως οχήματα και ανταλλακτικά) ενώ η Ν. Αφρική θεωρείται παράδειγμα κόμβου εξαγωγών AGOA με ιδιαίτερη σημασία για τις γειτονικές χώρες.

Επισημαίνεται ότι το προηγούμενο πρόγραμμα για τη Ν. Αφρική (δεκαπενταετούς διάρκειας από το 2000) έληξε στις 30.9.2015, ενώ δόθηκε τελικά εντός του 2016 10ετής παράταση του προγράμματος, για αδασμολόγητη πρόσβαση στην αμερικανική αγορά των περισσότερων υποσαχαρικών χωρών, συμπεριλαμβανομένης της Ν. Αφρικής (μετά από συνεχείς πιεστικές διαπραγματεύσεις για μεγαλύτερο άνοιγμα της νοτιοαφρικανικής αγοράς σε αμερικανικά προϊόντα, όπως π.χ. στα κοτόπουλα).

Τριμερής Συνεργασία COMESA-EAC-SADC.

Δεδομένης της αλληλοεπικάλυψης συμμετοχών στις 3 Περιφερειακές Οικονομικές Κοινότητες (RECs / Regional Economic Communities) COMESA ⁽⁷⁾, EAC ⁽⁸⁾ και SADC (προαναφέρθηκε), οι αρχηγοί κρατών των εν λόγω τριών περιφερειών αποφάσισαν το 2008 ότι προκειμένου να αντιμετωπισθεί αυτή η πρόκληση θα έπρεπε να δημιουργηθεί μια ενιαία ΣΕΕ / Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου (FTA / Free Trade Agreement) και για τις 26 χώρες που απαρτίζουν τις εν λόγω 3 Κοινότητες -- η ΣΕΕ αυτή αποκαλείται TFTA / Tripartite FTA ή/και GFTA / Grand FTA. Ως εκ τούτου, οι αρχηγοί κρατών / κυβερνήσεων των εμπλεκόμενων χωρών ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις δημιουργίας της Τριμερούς Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου / TFTA ήδη από το 2011 (αρχικά για το εμπόριο αγαθών, και αργότερα για το εμπόριο υπηρεσιών και την οικονομική συνεργασία σε άλλους σχετιζόμενους με το εμπόριο τομείς, όπως σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας).

Κατά την Τρίτη Σύνοδο Κορυφής / TFTA Third Tripartite Summit, στις 10 Ιουνίου 2015, ανακοινώθηκε η επίσημη έναρξη της TFTA ενώ, πλέον, σε εξέλιξη βρίσκονται οι διεργασίες εγκαθίδρυσής της -- στις 17 Ιουνίου 2016 υπεγράφη η Συμφωνία TFTA (TFTA Agreement) από 17 χώρες (βλ. ⁹).

⁷ Βλ. COMESA <http://www.comesa.int>, 19 κράτη-μέλη: Burundi, Comoros, D.R. Congo, Djibouti, Egypt, Eritrea, Ethiopia, Kenya, Libya, Seychelles, Madagascar, Malawi, Mauritius, Rwanda, Sudan, Swaziland, Uganda, Zambia, Zimbabwe.

⁸ Βλ. EAC <http://www.eac.int>, 5 κράτη-μέλη: Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzania, Uganda.

⁹ Βλ. TRALAC, <https://www.tralac.org/resources/by-region/comesa-eac-sadc-tripartite-fta.html>.

Σημειώνεται ότι η υλοποίηση της ΤΕΤΑ αποτελεί σημαντικό βήμα στην γενικότερη προσπάθεια εγκαθίδρυσης μιας (καθολικότερης, σε επίπεδο Αφρικής) Ηπειρωτικής Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου (CFTA / Continental Free Trade Area), της οποίας η υλοποίηση επίσης προγραμματίζεται μελλοντικά (από το 2017).

5.4 Διμερείς Συμφωνίες

Το (οικονομικού περιεχομένου) διμερές θεσμικό πλαίσιο Ελλάδος - Ν. Αφρικής έχει ως ακολούθως:

- Αμοιβαία Αναγνώριση Ανωνύμων Εταιριών (υπεγράφη 4.8.1888)
- Συμφωνία περί Ίσης Μεταχείρισης Πλοίων (υπεγράφη 27.1.1953)
- Συμφωνία Αεροπορικών Μεταφορών (υπεγράφη 12.11.1998, με κύρωση Ν. 2797/2000 ΦΕΚ 37/Α/2000), σε ισχύ από 23.5.2001 (ΦΕΚ 130/Α/26.6.2001)
- Συμφωνία Αμοιβαίας Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων (υπεγράφη 19.11.1998, με κύρωση Ν. 2761/1999 ΦΕΚ 259/Α/1999), σε ισχύ από 5.9.2001 (ΦΕΚ 205/Α/17.9.2001) – λόγω καταγγελίας της 20.8.2013 από νοτιοαφρικανική πλευρά, λήγει στις 5.9.2021
- Συμφωνία Εμπορικής Ναυτιλίας και Συναφών Ναυτιλιακών Θεμάτων (υπεγράφη 26.02.1998, με κύρωση Ν.2704/1999-ΦΕΚ73Α/8.4.99), σε ισχύ από 13.7.2001 (ΦΕΚ186Α/16.8.01)
- Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος (υπεγράφη στις 19.11.1998, με κύρωση Ν.3085/2002-ΦΕΚ 319/Α/2002), σε ισχύ από 19.02.2003 (ΦΕΚ 64/Α/18.3.03)
- Συμφωνία Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (υπεγράφη 10.2006)
- Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας (υπεγράφη 19.11.1998, με κύρωση Ν. 12791/2000 ΦΕΚ 25/Α/2000), σε ισχύ από 22.9.2011
- Συμφωνία Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας - Νοτίου Αφρικής (υπεγράφη 11.2012)

5.5 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Το Σύνταγμα της Ν. Αφρικής στηρίζει την ελευθερία του λόγου με το Άρθρο 16, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των ΜΜΕ, αν και δεν υφίσταται κατάλληλη νομοθεσία προστασίας / εφαρμογής του σχετικού Άρθρου Συντάγματος. (βλ. ΑΜΒ ¹⁰)

Ο τομέας των ΜΜΕ της Ν. Αφρικής (βλ. ¹¹) είναι ένας από τους μεγαλύτερους της αφρικανικής ηπείρου. Αν και η ποικιλία των μέσων αντανακλά τη δημογραφική διαφοροποίηση του πληθυσμού, η συνήθως χρησιμοποιούμενη γλώσσα είναι η αγγλική ενώ οι δέκα άλλες επίσημες γλώσσες της χώρας καλύπτονται επαρκώς, με δεύτερη περισσότερο χρησιμοποιούμενη την Afrikaans (ιδίως στον εκδοτικό κλάδο).

¹⁰ Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση "The African Media Barometer (AMB) - South Africa Country Report", βλ. ιστοσελίδα <http://www.fesmedia-africa.org/home/what-we-do/africa-media-barometer-amb/amb-country-reports/>.

¹¹ Βλ. λεπτομερή στοιχεία ΜΜΕ σε ιστοσελίδες Υπουργείου Επικοινωνιών (Department Of Communications And Information Systems) Media Contacts <http://www.gcis.gov.za/content/resourcecentre/contact-directory/media-contacts>.

5.5.1 Τύπος

Σύμφωνα με στοιχεία του φορέα Audit Bureau of Circulations στη χώρα κυκλοφορούν 22 καθημερινές εφημερίδες, οι περισσότερες των οποίων ανήκουν στις τέσσερις κύριες εκδοτικές επιχειρήσεις Independent, Times Media Group, Media24 και Caxton.

5.5.2 Ραδιοτηλεόραση

Τηλεόραση.

Η κρατική εταιρεία SABC / South African Broadcasting Corporation (για την οποία αναφέρεται ότι προσεγγίζει περίπου το 94% του πληθυσμού της χώρας, μέσω πλειάδας τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών της) λειτουργεί τρία δωρεάν κανάλια και ένα συνδρομητικό, ενώ επίσης δωρεάν λειτουργούν τα ETV και ENCA. Συνδρομητικά είναι τα DStv και Top TV. Υπάρχει επίσης σειρά κοινοτικών τηλεοπτικών σταθμών όπως οι Soweto, Tshwane TV, Bay TV, 1KZN και Cape Town TV.

Ραδιόφωνο.

Η εταιρεία SABC κατέχει μεγάλο μερίδιο της εθνικής αγοράς ραδιοφώνου με 18 σταθμούς -- κυριότεροι εθνικής εμβέλειας είναι οι 5fm, Metro FM, SAfm, Radio Sonder Grense, Radio 2000, Good Hope FM και Lotus FM, ενώ τοπικοί σταθμοί (σε κάθε μία των επίσημων 11 γλωσσών) είναι οι Ukhozi FM, Umhlobo Wenene FM, Motswedding FM, Lesedi FM, Thobela FM, Munghana-Lonene FM, Ohalaphala FM, Tru FM, Ikwekwezi FM, Ligwalagwala FM.

Αναφέρονται επίσης περί τους 100 κοινοτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς για κάλυψη των πιο απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΩΡΑΣ

1. Γενική παρουσίαση

Ως δεδομένο, η οικονομία της Νότιας Αφρικής παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια σταδιακή μείωση ρυθμού ανάπτυξης από σχετική, μικρού βαθμού, ανάκαμψη το 2010 μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008/09. Η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης ήταν 1,3% κατά το 2015 (βραδύτερος ρυθμός μέχρι στιγμής από το 2008) -- υπενθυμίζοντας πορεία ανάπτυξης προηγούμενης τετραετίας: 3,2% το 2011, 2,2% το 2012, 2,2% το 2013 και 1,5% το 2014 – με συνολικό ΑΕΠ υπολογιζόμενο σε σχεδόν 4 τρισ. ραντ (2015).

Με τριμηνιαία αναπτυξιακή πορεία του ΑΕΠ της χώρας το 2015 κατά +1,4% το α' τρίμηνο, -1,3% το β' τρίμηνο, +0,7% το γ' τρίμηνο και +0,6% το δ' τρίμηνο, ναι μεν απεφεύχθη η "επίσημη" εξ' ορισμού ύφεση της οικονομίας (αν η υποχώρηση του ρυθμού ανάπτυξης είχε διάρκεια δύο συνεχόμενων τριμήνων), αλλά η οικονομία της χώρας δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί διαφορετικά παρά μόνο ως αναμικτή -- επίδοση ιδιαίτερα ασθενής στην οποία συνέβαλαν σειρά παραγόντων, ορισμένοι εξωτερικοί και άλλοι εσωτερικοί.

Παράγοντες πέραν οποιουδήποτε ελέγχου από τη χώρα και την ηγεσία της ήταν η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας, και η συνακόλουθη πτώση τιμών των βασικών εμπορευμάτων, καθώς και η επιδείνωση των συνθηκών της μεγάλης ξηρασίας που έπληξε τη χώρα το 2015 (με σοβαρές επιπτώσεις

στη γεωργική παραγωγή, αλλά και δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλους τομείς όπως στη βιομηχανία / μεταποίηση). Η μείωση του ρυθμού αύξησης της κινεζικής οικονομίας είχε έννοια μείωσης των εξαγωγών της Νότιας Αφρικής προς τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της. Ομοίως, η πτώση τιμών των βασικών εμπορευμάτων που σχετίζεται με την βραδύτερη κινεζική ανάπτυξη και το πλεόνασμα προσφοράς σε όλο τον κόσμο, ειδικά των μετάλλων και ορυκτών, μείωσε τις επιδόσεις ως προς τα έσοδα από εξαγωγές. Παρά το γεγονός ότι ως καταναλωτής πετρελαίου η εθνική οικονομία θα έπρεπε να είχε σημαντικό όφελος από την απότομη μείωση των τιμών των καυσίμων κατά το 2015, το όποιο όφελος αντιστάθμισε εν μέρει μόνο την κάμψη των εξαγωγών. Ομοίως, το γεγονός της απότομης υποτίμησης του (εθνικού νομίσματος) ραντ κατά το ίδιο έτος (με υποτίμηση κατά 44% έναντι του δολαρίου από τις αρχές του 2015) δεν ήταν αρκετό για αντιστάθμιση (σε όρους οικονομικής ανάπτυξης) της μείωσης του φυσικού όγκου εισαγωγών ορυκτών στην Κίνα. Ως προς το ζήτημα της ξηρασίας, υπογραμμίζεται ότι σημειώθηκε απότομη σημαντική πτώση της συνολικής δραστηριότητας στον γεωργικό τομέα το 2015, με ετήσια μείωση κατά 8,4% (ή, άλλως, μείωση του γεωργικού ΑΕΠ τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους κατά -42,6%) -- γεγονός το οποίο καθαυτό υπολογίζεται ότι αντιστοιχεί σε άνω του 1% της μείωσης του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ κατά το 2015.

Υπογραμμίζεται ότι κατά τους τελευταίους μήνες του 2015 υπήρξε περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών στη χώρα. Πρώτον, η ξηρασία εντάθηκε και είχε ευρύτερες επιπτώσεις ακόμα και σε περιοχές οι οποίες δεν θεωρούνταν προηγουμένως πληγείσες, ενώ ένα άνευ προηγουμένου μέτωπο ζέστης προκάλεσε ανυπολόγιστη ζημιά στις καλλιέργειες. Ως αποτέλεσμα, από καθαρός εξαγωγέας σιτηρών η χώρα υποχρεώθηκε να εισάγει άνω των 5 εκ. τόνων καλαμποκιού και 2. εκ. τόνων σίτου (ποσότητες που ισοδυναμούν με το μισό περίπου της κανονικής εγχώριας κατανάλωσης) -- γεγονός το οποίο καθαυτό υπολογίζεται ότι προκάλεσε μείωση του ρυθμού ανάπτυξης άνω του 0,5%. Δεύτερον, απροσδόκητες εξελίξεις αξιολόγησης των προοπτικών πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας, και η σχετική απειλή περαιτέρω υποβάθμισης, ίσως το 2016, άσκησαν έντονη πίεση μείωσης της αξίας του εθνικού νομίσματος rand -- δεδομένου ότι ο διεθνής οίκος Fitch υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας σε BBB- (κατώτατο βαθμό αξιολόγησης ασφαλούς επένδυσης / investment grade), ενώ ο οίκος Standard and Poor's αξιολόγησε την οικονομία της χώρας επίσης μειωτικά, από σταθερή προοπτική σε αρνητική / negative, με αξιολόγηση ήδη σε BBB- (η οποία πλέον, μετά την προαναφερθείσα υποβάθμιση από οίκο Fitch, είναι η ίδια και από τους τρεις κύριους οίκους S&P, Moody's, Fitch -- μόλις μια βαθμίδα άνω της αξιολόγησης υψηλού επενδυτικού κινδύνου / junk status). Η πτώση του εθνικού νομίσματος rand, που επήλθε βάσει των προαναφερθέντων πιο απαισιόδοξων εκτιμήσεων των διεθνών οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, ενίσχυσε την πιθανότητα μείωσης των εισροών κεφαλαίων στην αγορά ομολόγων της χώρας στη διάρκεια του 2016, υπόθεση η οποία εν σειρά επιδείνωσε τις πιέσεις περαιτέρω υποτίμησης του νομίσματος που ήδη παρατηρήθηκαν κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2015, και ως αποτέλεσμα εκτιμήσεων αυξημένου κινδύνου στις αναδυόμενες αγορές, το ίδιο έτος, εν αναμονή των επιπτώσεων της συσφικτικής νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ. Επιπλέον, αμέσως μετά τις προαναφερθείσες αρνητικές επαναξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας, η απαλλαγή καθηκόντων του Υπουργού Οικονομικών κ. Nene (τον Δεκέμβριο 2015) από τον Πρόεδρο κ. Zuma και η αντικατάστασή του εν λόγω από ένα σχετικά άγνωστο πολιτικό, προκάλεσε περαιτέρω απώλεια 15% της αξίας του rand -- εξέλιξη η οποία αν και υπό μια έννοια ανεστράφη με την άμεση επιπλέον αλλαγή και τοποθέτηση του κ. Gordhan, πρώην Υπουργού Οικονομικών, στη ίδια θέση, ωστόσο, δεν ήταν δυνατή για το ραντ η ανάκτηση του συνόλου του ήδη απωλεσθέντος εδάφους. Αντίθετα, με την έναρξη του νέου έτους 2016 το ραντ υποχώρησε ακόμη περισσότερο λόγω των αυξημένων ανησυχιών για τις εξελίξεις στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές και τη συνεκτίμηση αύξησης του κινδύνου στις αναδυόμενες

αγορές λόγω της απότομης μείωσης των τιμών πετρελαίου (σε χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 13 ετών). Παράλληλα με την αυξανόμενη ένταση των επιπτώσεων της ξηρασίας, η απότομη υποτίμηση του ραντ (κατά 20% περίπου εντός δύο μηνών, ή κατά 44% έναντι του δολαρίου από τις αρχές του 2015) άσκησε ανοδικές πληθωριστικές πιέσεις, προκαλώντας αύξηση των επιτοκίων -- εξελίξεις οι οποίες εκτιμάται συμπίεσαν τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης περαιτέρω. Μόνο θετικό στοιχείο από λήξης του 2015 ήταν η σχετική ανάκαμψη του ραντ περί τα τέλη Ιανουαρίου 2016 λόγω εξασθένησης του δολαρίου ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης των προσδοκιών μη αύξησης των επιτοκίων στις ΗΠΑ κατά το τρέχον έτος.

Πέραν και επιπλέον όλων των παραπάνω παραγόντων, κατά το 2015 υπήρξε γενικότερη περιστολή της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας λόγω σταδιακής μείωσης της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων στο κατώτατο επίπεδο ολόκληρης της χρονικής περιόδου από αποκατάστασης της δημοκρατίας στη χώρα (από το 1994). Ο σαφής τόνος απαισιοδοξίας σχετίζεται κυρίως με την αβεβαιότητα για τη γενική διακυβέρνηση της χώρας (με συχνές αλλαγές πολιτικών και ρυθμίσεων που εισάγονται και καταργούνται όταν διαπιστωθεί ότι δεν είναι κατάλληλες), ενώ και η διάχυτη αντίληψη περί γενικότερης αύξησης της διαφθοράς και αναποτελεσματικότητας, έως και ανικανότητας, της διοίκησης ορισμένων κρατικών επιχειρήσεων επιδεινώνει περαιτέρω την έλλειψη εμπιστοσύνης στις προοπτικές της οικονομίας. Υπάρχει μάλλον αυξανόμενος βαθμός συνειδητοποίησης ότι με την υφιστάμενη ηγεσία της χώρας στην εξουσία είναι μάλλον απίθανο να υπάρξει θετική αλλαγή και βιώσιμη απόκλιση από την καθοδική τροχιά ανάπτυξης της χώρας. Αν και θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρξει σχετική ανάκαμψη της οικονομίας, ίσως αργότερα, από το 2017 και πέραν, ως αποτέλεσμα αίσιου τέλους των επιπτώσεων της ξηρασίας στη χώρα και της ανάκαμψης των διεθνών τιμών των βασικών εμπορευμάτων, παραμένουν ανησυχίες ότι είναι μάλλον απίθανο να αλλάξει, σε σύντομο χρονικό διάστημα, η γενικότερα διαμορφωθείσα αρνητική κατάσταση, αποτέλεσμα συνδυασμού ανασταλτικών της ανάπτυξης διαρθρωτικών παραγόντων. Υπογραμμίζεται ότι στους εν λόγω διαρθρωτικούς παράγοντες περιλαμβάνονται το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων, η υφιστάμενη ένταση και ανισορροπία στις εργασιακές σχέσεις, η συγκεντρωτική διάρθρωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας και, γενικότερα, μια διάχυτη αντίληψη ανταγωνισμού και έλλειψης εμπιστοσύνης όχι μόνο μεταξύ επιχειρήσεων (εργοδοτών) και ανθρώπινου δυναμικού (εργαζομένων), αλλά και μεταξύ Κυβέρνησης και επιχειρήσεων -- παρά το γεγονός ότι υπήρξαν ορισμένες κυβερνητικές προσπάθειες συμβιβασμού αυτού του ελλείμματος εμπιστοσύνης, τόσο από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Gordhan όσο και τον ίδιο τον Πρόεδρο κ. Zuma, μέσω συναντήσεων με ιθύνοντες εκπροσώπους των επιχειρήσεων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η σχεδίαση μιας πιο ενοποιημένης, συνεκτικής και θετικής πορείας της εθνικής οικονομίας.

Ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης των προοπτικών της εγχώριας οικονομικής ανάπτυξης, λόγω της υποχώρησης του εθνικού νομίσματος και της έντονης ξηρασίας των τελευταίων μηνών του 2015, η εκ νέου αναθεώρηση από το ΔΝΤ της πρόβλεψης ανάπτυξης της χώρας για το 2016 και το 2017 δεν αποτέλεσε έκπληξη. Ήδη, στη διάρκεια του 2015, είχαν αναθεωρηθεί αρνητικά οι προβλέψεις του ΔΝΤ και άλλων ανάλογων θεσμικών οργανισμών για την αναπτυξιακή πορεία της Ν. Αφρικής κατά το 2016, σε περίπου 1,5% από, προηγουμένως, άνω του 2,5%, ενώ στις αρχές του 2016 υπήρξε πρόβλεψη του ΔΝΤ για μείωση του ρυθμού ανάπτυξης σε μόλις 0,7% -- καθόσον μάλιστα η Παγκόσμια Τράπεζα είχε επίσης μειώσει τη σχετική πρόβλεψη σε 0,8% θεωρείται πιθανό ότι επόμενες προβλέψεις μπορεί να διαμορφωθούν και χαμηλότερα αυτών των εκτιμήσεων. Άλλως, μια ύφεση της οικονομίας της χώρας δεν αποκλείεται σε κάποιο χρονικό σημείο του 2016. Η πρωτική τροχιά του βασικού Δείκτη Επιχειρηματικής Δραστηριότητας, που υπολογίζεται από την Κεντρική τράπεζα / Reserve Bank, τελευταίως στο χαμηλότερο ποτέ επίπεδο από έναρξης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του

2008/2009, δείχνει ότι πράγματι μπορεί η Ν. Αφρική να βρίσκεται στα πρόθυρα μιας περιόδου ύφεσης, αν και εκτιμάται δεν θα είναι τόσο σοβαρή όσο η ύφεση που έπληξε ορισμένες άλλες αναδυόμενες αγορές, λόγω της πτώσης των διεθνών τιμών βασικών προϊόντων, όπως τις Βραζιλία και Ρωσία.

Η κάμψη της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας τα τελευταία έτη, καθώς και στη διάρκεια του 2015, δεν έχει ωστόσο κατανεμηθεί εξίσου σε όλους τους τομείς. Η παραγωγή εμφανίζεται, πιο πρόσφατα, μειούμενη στον τομέα εξόρυξης, ενώ στον τομέα βιομηχανικής μεταποίησης παραμένει μάλλον στάσιμη συνολικά. Ο Δείκτης Διευθυντών Προμηθειών (PMI) δείχνει κατά τους τελευταίους μήνες του 2015 ότι ο τομέας βιομηχανικής μεταποίησης βρίσκεται στα πρόθυρα πτωτικής τροχιάς, σχεδόν χωρίς ίχνος αύξησης κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2015. Ειδικότερα, η εξαγωγική μείωση στα βιομηχανικά προϊόντα με προορισμό την Κίνα και άλλες αναδυόμενες αγορές πιθανότατα θα διατηρηθεί, παρά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας λόγω υποχώρησης του ραντ. Ωστόσο, μετά από απότομη μείωση κατά το β' τρίμηνο του 2015, η συνολική καταναλωτική δαπάνη επιταχύνθηκε κάπως κατά το γ' τρίμηνο, τάση η οποία εμφανίζεται πιο σταθερή στη διάρκεια του δ' τριμήνου (δεδομένου ότι τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο 2015 κατεγράφη σημαντική αύξηση λιανικών πωλήσεων). Η βελτίωση του επιπέδου λιανικών πωλήσεων κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2015 αντανακλά εν μέρει τη γενναιόδωρη μισθολογική αύξηση που δόθηκε περί τα μέσα του έτους στους δημοσίους υπαλλήλους, ενώ επίσης σχετίζεται με ορισμένου βαθμού πιστωτική επέκταση που παραχωρήθηκε στον γενικό πληθυσμό, τόσο μέσω ασφαλών όσο και επισφαλών δανείων. Παρά το ότι τα επιτόκια δανεισμού αυξήθηκαν κατά 0,25% δύο φορές στη διάρκεια του 2015, τον Ιούλιο και τον Νοέμβριο, βάσιμη είναι πράγματι η υπόθεση ότι η προοδευτική υποτίμηση του ραντ κυρίως το β' εξάμηνο του 2015 ενθάρρυνε τους καταναλωτές να αναλάβουν μεγαλύτερο χρέος για χρηματοδότηση αγορών αγαθών εν όψει αναμενόμενων αυξήσεων τιμών. Δυστυχώς, βάσει της κυρίαρχης προσδοκίας περαιτέρω αύξησης τόσο του πληθωρισμού όσο και των επιτοκίων, τα διαθέσιμα εισοδήματα πιθανότατα θα βρεθούν υπό πίεση κατά το 2016 και η αύξηση χρέους των νοικοκυριών ενδεχομένως θα έχει τελικά αντίθετες επιπτώσεις. Επιπλέον, τόσο μια ενδεχόμενη μείωση του ρυθμού δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης στον δημόσιο τομέα όσο και οι γενικές περικοπές δημόσιων δαπανών, κατά την προσπάθεια της Κυβέρνησης να μειώσει τα ελλείμματα του προϋπολογισμού εν όψει της κάμψης στη συλλογή δημοσίων εσόδων, θα λειτουργήσουν ανασταλτικά για τη συνολική καταναλωτική δαπάνη. Εξάλλου, ενδεχόμενο που δεν μπορεί να αποκλεισθεί είναι η εισαγωγή φόρων στον κρατικό προϋπολογισμό (νέων ή/και αύξηση υφιστάμενων, υπό μορφή αύξησης των φορολογικών συντελεστών εισοδήματος ή των συντελεστών έμμεσης φορολογίας, όπως του ΦΠΑ ή της φορολόγησης καυσίμων) προκειμένου να καλυφθούν τα τρέχοντα επίπεδα των πραγματικών δαπανών -- και, βεβαίως, τυχόν αύξηση φορολογικών βαρών είναι βέβαιο ότι θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη της καταναλωτικής δαπάνης. Στην καλύτερη περίπτωση, η εξέλιξη της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης αναμένεται κατά το 2016 οριακά μόνο θετική.

Συγκεκριμένο υποσύνολο καταναλωτικής δαπάνης που έχει παρουσιάσει σαφή κάμψη τους τελευταίους μήνες του 2015, όπως ήταν εξάλλου αναμενόμενο, ήταν αυτό των διαρκών καταναλωτικών αγαθών -- καθώς οι πωλήσεις νέων επιβατικών οχημάτων, επίπλων και συσκευών εμφάνισαν αρνητική εξέλιξη για αρκετούς μήνες του 2015. Καθόσον, αντίθετα, οι πωλήσεις ημι-διαρκών αγαθών διατήρησαν ρυθμό σταθερής αύξησης δημιουργείται σαφώς η εντύπωση ότι οι καταναλωτές μετεστίασαν την προσοχή τους από τα ακριβότερα αγαθά σε εκείνα που μπορούν να αντέξουν οικονομικά ευκολότερα, ενώ και οι πωλήσεις μη διαρκών αγαθών διατήρησαν καλή δυναμική, ειδικά στα μεγάλα πολυκαταστήματα, και στη διάρκεια της (παραδοσιακά καταναλωτικής) εορταστικής περιόδου των Χριστουγέννων. Πάραυτα, λογικά αναμένεται μείωση του ρυθμού αύξησης

των πωλήσεων και στις δύο αυτές κατηγορίες, των ημι-διαρκών και μη διαρκών αγαθών, κατά το πρώτο ήμισυ του 2016, καθώς θα γίνουν περισσότερο αισθητές οι επιπτώσεις της αύξησης των τιμών και των επιτοκίων. Θα υπάρξουν φυσικά κάποιες εξαιρέσεις θετικών επιδόσεων, όπως στον τομέα τουρισμού, λόγω του υπέρτερου οφέλους από την υποχώρηση του ραντ.

Καθώς επενδύσεις κεφαλαίων συνήθως δεν παρατηρούνται εν μέσω υποτονικών περιόδων ανάπτυξης, όντως σημειώθηκε οριακή μόνο αύξηση επενδύσεων κατά το 2015. Αν δεν υπήρχε ορισμένου βαθμού αύξηση επενδύσεων σε έργα υποδομής, από την ίδια την Κυβέρνηση, θα μπορούσε κάλλιστα να έχει καταγραφεί μείωση του ρυθμού σχηματισμού παγίου κεφαλαίου. Συναφώς, υπογραμμίζεται πάντως ότι οι επενδύσεις κεφαλαίου του ιδιωτικού τομέα διαμορφώθηκαν ως οριακά αρνητικές, στη διάρκεια του 2015, γεγονός το οποίο αντανάκλα την έλλειψη εμπιστοσύνης στις προοπτικές της οικονομίας -- ενώ, παράλληλα, αυτό σημαίνει μείωση του ρυθμού βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας λόγω διάβρωσης της κεφαλαιακής βάσης της οικονομίας, εκ της οποίας πρέπει να παραχθούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες που απαιτούνται. Παραδόξως, το διαμορφωθέν περιβάλλον χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης εκτόνωσε ένα σημαντικό διαρθρωτικό εμπόδιο αύξησης της εγχώριας οικονομίας, αυτό των ελλείψεων παροχής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο συνδυασμός μείωσης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και, αντίθετα, αύξησης της παραγωγικής ικανότητας λόγω της θέσης σε λειτουργία των πρώτων έξι ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων του νέου σταθμού Medupi, καθώς και της επιπλέον παραγωγής από ορισμένα νέα έργα ΑΠΕ / Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, έθεσε τέλος στις, προηγουμένως συνεχείς, περικοπές ηλεκτρικού φορτίου κατά τη διάρκεια του β' εξαμήνου του 2015. Πέραν αυτού, υπήρξαν ορισμένες ενδείξεις αύξησης της ζήτησης για κατασκευή οικιστικών έργων (νέων κατοικιών), αλλά οι τομείς κατασκευής μη οικιστικών, και γενικών κατασκευαστικών, έργων βρίσκονταν υπό συνεχή πίεση -- συναφώς, θεωρείται ότι η μείωση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων έχει μειώσει την προθυμία ανάληψης και υλοποίησης νέων έργων.

Από θετικότερης προσέγγισης, η οικονομική θέση των επιχειρήσεων, και ιδίως των μεγαλύτερων, δεν φαίνεται να βρίσκεται υπό ανησυχητική πίεση. Ο Μέσος Όρος Είσπραξης Απαιτήσεων των επιχειρήσεων έχει αυξηθεί μεν αλλά εξακολουθεί να παραμένει πολύ κάτω των επιπέδων που επικρατούσαν αμέσως μετά την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, γεγονός που καθαυτό είναι αποτρεπτικό μιας ξαφνικής απότομης ύφεσης στην οικονομία της χώρας. Αν τυχόν υπάρξει ύφεση στη διάρκεια του τρέχοντος έτους θεωρείται αναμενόμενο ότι θα είναι μέτριας έντασης ενώ, ακολούθως, εύλογα θα αναμενόταν σχετική ανάκαμψη το 2017 -- εφόσον παράλληλα τερματισθούν οι επιπτώσεις της περιόδου ξηρασίας και, ελπίζεται, υπάρξει εξισορρόπηση της παγκόσμιας οικονομίας προς το θετικότερο (με καλύτερα επίπεδα διεθνών τιμών των βασικών εμπορευμάτων). Ωστόσο, κυρίως πρόβλημα παραμένει η επάρκεια του ρυθμού βιώσιμης ανάπτυξης για συγκράτηση μιας περαιτέρω αύξησης του ήδη υψηλού ποσοστού ανεργίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με υφιστάμενα διαρθρωτικά εμπόδια στην απασχόληση, μια οικονομία η οποία βρίθεται από σχετικά ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό καθίσταται προοδευτικά σε εντάσεως κεφαλαίου, ενώ κατά τα τελευταία οκτώ έτη ο ρυθμός δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης στον επίσημο τομέα παρέμεινε σταθερός από 1% έως 1,5% χαμηλότερα της ανάπτυξης του ΑΕΠ -- συνθήκες υπό τις οποίες ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων απασχόλησης μπορεί κάλλιστα να είναι αρνητικός στη διάρκεια του 2016. Σε συνδυασμό με τη συνεχή αύξηση του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού από 2% έως 3% ετησίως, λόγω του αυξανόμενου αριθμού ατόμων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας, είναι λογικό να αναμένεται ότι το ποσοστό ανεργίας μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω κατά τη διάρκεια του 2016.

Άλλο ενδεχόμενο που δεν μπορεί να αποκλεισθεί στο πλαίσιο της μεσοπρόθεσμης αναπτυξιακής συγκυρίας είναι η τυχόν εμφάνιση επεισοδίων κοινωνικών αναταραχών -- καθόσον, ήδη, ο βαθμός

ανισότητας στη χώρα είναι από τους υψηλότερους παγκοσμίως, όπως και το ποσοστό ανεργίας. Σημειώνεται ότι τους τελευταίους μήνες του 2015 υπήρξαν ήδη εκτεταμένες κοινωνικές διαμαρτυρίες, όπως η κοινωνική εκστρατεία για μείωση των διδάκτρων (Fees Must Fall) και σχετικά ανέξοδη παιδεία, ή οι δράσεις διαμαρτυρίας των εργατικών συνδικάτων κατά της εισαγωγής νέων συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων που μειώνουν τις σχετικές μηνιαίες απολαβές. Πράγματι, σε γενικές γραμμές, ενδέχεται να υπάρξουν ορισμένου βαθμού κοινωνικές αναταραχές, ως επιπλέον παράγοντας συγκράτησης της ανάπτυξης βραχυπρόθεσμα.

Το πλέον σημαντικό ζήτημα ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, είναι η πορεία της οικονομίας της Ν. Αφρικής σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Ακόμη και αν επρόκειτο να ανακοπούν οι ανασταλτικοί της ανάπτυξης παράγοντες, των οποίων η χώρα δεν έχει κανέναν έλεγχο, θεωρείται ούτως ή άλλως απολύτως απαραίτητο να αντιμετωπισθούν τα υφιστάμενα διαρθρωτικά εμπόδια, για επίτευξη ταχύτερου ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Στο ίδιο θέμα, υπάρχουν ανησυχίες ότι τα απαιτούμενα μέτρα επιτάχυνσης της ανάπτυξης, όπως η βελτίωση στον τομέα της εκπαίδευσης και η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, καθώς και η απορρύθμιση (κατάργηση της υπερβολικής ρυθμιστικής νομοθεσίας) και η ιδιωτικοποίηση, θεωρούνται σε κάποιο βαθμό “ανάθεμα” από ορισμένα σοσιαλιστικά στοιχεία της διακυβέρνησης της χώρας. Ως εκ τούτου, η Κυβέρνηση εμφανίζει σχετική αγκύλωση επιβολής φάσματος των απαραίτητων μέτρων του Εθνικού Αναπτυξιακού Σχεδίου (NDP / National Development Plan), η εφαρμογή του οποίου κρίνεται από τις αγορές καθοριστικής σημασίας για προώθηση των απαιτούμενων διαρθρωτικών αλλαγών για βιώσιμη ανάπτυξη.

2. Βασικοί δείκτες της οικονομίας της Νότιας Αφρικής

	2012	2013	2014	2015
Ονομαστικό ΑΕΠ	\$ 397,39 δισ.	\$ 366,24 δισ.	\$ 350,08 δισ.	\$ 329 δισ.
Ετήσια Μεταβολή ΑΕΠ	2,2%	2,2%	1,5%	1,3%
ΑΕΠ Κατά Κεφαλή	\$ 7,592 χιλ.	\$ 6,890 χιλ.	\$ 6,483 χιλ.	\$ 5.994 χιλ.
Ανεργία	24,9%	24,7%	24,3%	24,5%
Πληθωρισμός (CPI)	5,7	5,8	6,1	5,2%
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-5,0%	5,8%	5,4%	-4,3%
Δημοσιονομικό ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	5,2%	4,8%	4,0%	3,7%
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	40,5%	43,3%	45,9%	50,1%
Συναλλαγματικά Αποθέματα	\$ 50,68 δισ.	\$ 49,70 δισ.	\$ 50,55 δισ.	\$ 46,77 δισ.

Πηγές: IMF World Economic Outlook, African Economic Outlook, IDC / Industrial Development Corporation, World Bank Country Data, CIA World Fact Book.

3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Μεγεθών

3.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Υπογραμμίζεται η γενική επιβράδυνση της οικονομίας της χώρας κατά την τελευταία τετραετία (υπενθυμίζεται, από 3,2% το 2011), με φθίνοντα ρυθμό ανάπτυξης 2,2% το 2012, 2,2% το 2013, 1,5% το 2014 και 1,3% το 2015. Το ΑΕΠ υπολογίζεται για το 2015 σε ονομαστική αξία \$ 329 δισ. δολ. ΗΠΑ (σχεδόν 4 τρισ. ραντ), ενώ η ωριμότητα της οικονομίας ανακλάται στη σύνθεση των παραγωγικών οικονομικών τομέων: πρωτογενής (γεωργία, αλιεία, εξόρυξη) 10%, δευτερογενής (μεταποίηση, κατασκευές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας) 21% και τριτογενής (εμπόριο, μεταφορές, υπηρεσίες) 69%.

Κύριοι οικονομικοί τομείς θετικής συμβολής στο ΑΕΠ της χώρας κατά το 2015 ήταν ο χρηματοπιστωτικός (με ετήσια αύξηση 2,8% -- όντας ο μεγαλύτερος τομέας με 21% της εθνικής οικονομίας), της εξόρυξης (με αύξηση 3,0%, λόγω ετήσιας αύξησης της παραγωγής πλατίνας / PGM κατά 46,2%, αλλά από χαμηλή βάση λόγω απεργιών το 2014), του εμπορίου, και ο τομέας φιλοξενίας / τουρισμού.

Η Κυβέρνηση έχει επισημάνει αρνητικούς παράγοντες της διεθνούς συγκυρίας που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη της χώρας, όπως η μείωση της ζήτησης (κυρίως από την Κίνα) και των διεθνών τιμών βασικών εμπορευμάτων, αλλά αποδέχεται ότι πέραν των παγκόσμιων προκλήσεων η χώρα αντιμετωπίζει α) εθνικά διαρθρωτικά προβλήματα (όπως στην ηλεκτροπαραγωγή / ηλεκτροδότηση) αλλά και β) τις επιπτώσεις της σοβαρής ξηρασίας που έπληξε τη χώρα κατά το 2015 (μείωση αγροτικής παραγωγής, πληθωριστικές πιέσεις στον κλάδο τροφίμων).

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Νότιας Αφρικής (Stats SA) δημοσίευσε το α' τρίμηνο 2016 αναθεωρημένα στοιχεία του ΑΕΠ της χώρας για το 2015, χρησιμοποιώντας νέα μέθοδο υπολογισμού, σύμφωνα με τα οποία εξακολουθεί να παρουσιάζεται όντως δεινή η κατάσταση της εθνικής οικονομίας, της οποίας η ανάπτυξη ήταν πιο αργή κατά το δ' τρίμηνο 2015, από ό,τι εθεωρείτο προηγουμένως, ενώ και η μείωση κατά το β' τρίμηνο του περασμένου έτους ήταν βαθύτερη από ό,τι αρχικά είχε υπολογιστεί.

Σύμφωνα με τα τελευταία αυτά αναθεωρημένα στοιχεία, και έναντι οριακών μόνο αναθεωρήσεων για τα έτη 2011-2014, το ΑΕΠ της χώρας υπολογίσθηκε εκ νέου για το 2015: 1,9% αντί 1,4% το α' τρίμηνο, 2% αντί 1,3% το β' τρίμηνο, 0,3% αντί 0,7% το γ' τρίμηνο, και 0,4% αντί 0,6% το δ' τρίμηνο -- ενώ ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης έτους 2015 παρέμεινε αμετάβλητος σε 1,3%.

Οι εν λόγω αναθεωρήσεις δεν μεταβάλλουν τις τρέχουσες προσδοκίες πολύ χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης για το 2016 και το 2017.

3.2 Γεωργία / Αγροτική Παραγωγή

Η κυριότερη αρνητική συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας κατά το 2015 κατεγράφη στον γεωργικό τομέα, με απότομη σημαντική πτώση της συνολικής δραστηριότητας λόγω της χειρότερης ξηρασίας στη χώρα από τη δεκαετία του 1990 -- υπογραμμίζεται ότι η ετήσια μείωση ανήλθε σε 8,4% για το 2015, όντας η μεγαλύτερη από το 1995.

Σημειώνεται ότι, στη Ν. Αφρική, ο γεωργικός τομέας συνεισφέρει περίπου 10% της επίσημης απασχόλησης, ποσοστό σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με άλλες αφρικανικές χώρες, και συμβάλλει περίπου 2,6% στο ΑΕΠ, ενώ λόγω της εγγενούς ξηρασίας του εδάφους μόνο το 13,5% αυτού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για φυτική παραγωγή, και μόνο 3% θεωρείται υψηλού παραγωγικού δυναμικού.

3.3 Βιομηχανία / Βιομηχανική Παραγωγή

Σύμφωνα με σχετική έκθεση του Κεντρικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Ν. Αφρικής (SACCI / South African Chamber of Commerce and Industry) ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών (επιχειρηματικών προβλέψεων) μειώθηκε τον Δεκέμβριο 2015 για το προσεχές εξάμηνο κατά επτά βαθμίδες (πέφτοντας στην 42 βαθμίδα) καθόσον στον ιδιωτικό τομέα αναμένεται ότι οι πωλήσεις και οι νέες παραγγελίες θα βαίνουν μειούμενες λόγω της συνεχιζόμενης αδύναμης ζήτησης, εν μέσω της γενικότερης επιδείνωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, σύμφωνα με παρεμφερή έκθεση του Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών BER (Bureau for Economic Research, του τοπικού έγκριτου Παν/μίου Stellenbosch) ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI (Purchasing Managers' Index), αναμενόμενων συνθηκών στο τοπικό επιχειρηματικό περιβάλλον, παρέμεινε τον Δεκέμβριο 2015 κάτω του κατωφλίου της βαθμίδας 50 (η οποία είναι προσδιοριστική θετικών ή αρνητικών προβλέψεων), γεγονός που δείχνει συνεχή διάβρωση της βιομηχανικής παραγωγής, και συνεπώς του ΑΕΠ της χώρας, και κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2015.

Περαιτέρω, αν και ο δείκτης PMI βελτιώθηκε από 43,5 τον Ιανουάριο 2016 σε 47,1 τον Φεβρουάριο 2016, εξακολουθεί να παραμένει κάτω του κατωφλίου της βαθμίδας 50 υποδηλώνοντας μόνιμες αδυναμίες (επιβεβαιώνοντας ότι οι επιχειρήσεις διατηρούν τη σχετική τους απαισιοδοξία όσον αφορά στις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες α' εξαμήνου τρέχοντος έτους).

Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι ο τομέας βιομηχανικής μεταποίησης εξακολουθεί να βρίσκεται υπό πίεση -- καθόσον ήδη εμφάνισε μειώσεις σε τρία από τα τέσσερα τρίμηνα του 2015, μη συνεισφέροντας συνολικά στην οικονομική ανάπτυξη του 2015 (ετήσια οριακή αύξηση μόλις 0,1%).

Παρεμφερώς, σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις υφίστανται πιέσεις αύξησης κόστους καθώς το εξακολουθητικά ασθενές ραντ έχει αυξήσει το κόστος εισαγόμενων πρώτων υλών και ενδιάμεσων προϊόντων, συντηρώντας πληθωριστικές πιέσεις λόγω βαθμού μετακύλισης κόστους στους καταναλωτές.

Στις αρχές του τρέχοντος έτους ανακοινώθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (DTI) Νότιας Αφρικής, ότι πρέπει να επισπευθεί η γενική προσπάθεια κρατικής στήριξης της εγχώριας βιομηχανίας, με ταχύτερη έγκριση των σχετικών προτάσεων υποστήριξης συγκεκριμένων τομέων και προϊόντων μέσω των εθνικών διαδικασιών κρατικών προμηθειών.

Σημειώνεται ότι ο προϋπολογισμός κρατικών προμηθειών της χώρας ανέρχεται ετησίως σε περίπου R 500 δισ. ραντ, με στόχο κάλυψης προμηθειών από την εγχώρια παραγωγή ("local content") σε ποσοστό 75% -- στόχος για την επίτευξη του οποίου, βάσει της εθνικής προτιμησιακής νομοθεσίας εγχώριων προμηθειών "PPPFA / Preferential Procurement Policy Framework Act", τηρείται σχετική διαδικασία προσδιορισμού τομέων και προϊόντων που στηρίζουν οι κρατικοί οργανισμοί μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων προμηθειών τους.

3.4 Υπηρεσίες

Κατά το 2015, ποσοστά αύξησης σε επί μέρους οικονομικούς τομείς κάτω του 2% κατεγράφησαν στις κυβερνητικές υπηρεσίες (0,9%), στις προσωπικές υπηρεσίες (1,1%), στις μεταφορές (1,4%), στο εμπόριο (1,4%) – αλλά και στον δευτερογενή τομέα, στις κατασκευές (1,9%).

Υπογραμμίζεται η αύξηση 2,8% στον χρηματοπιστωτικό τομέα ενώ – δεδομένου ότι ο τομέας αυτός είναι ο μεγαλύτερος κατ' αντιστοιχία προς 21% του συνόλου της οικονομίας – η συγκεκριμένη αύξηση δραστηριότητας ήταν η κυριότερη θετική συμβολή, με 1,3%, στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ.

3.5 Πληθωρισμός – Νομισματική πολιτική

Αν και ο πληθωρισμός παρέμενε εντός του στόχου επιτρεπόμενης διακύμανσης 3%-6% από το 2012, υπήρξε παραβίαση του αποδεκτού εύρους το 2014, με 6,1%, με εξακολουθητικές πληθωριστικές πιέσεις έκτοτε. Κατά το 2015, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή εμφάνισε διακυμάνσεις, υποχωρώντας σε 4,6% τον Αύγουστο από 5% τον Ιούλιο, ενώ ο βασικός πληθωρισμός υποχώρησε οριακά σε 5,3% από 5,4% κατά την ίδια περίοδο. Ωστόσο, λόγω συνεχιζόμενων πληθωριστικών πιέσεων (με κύριους παράγοντες την αύξηση των τιμών των τροφίμων και την ασθενέστερη συναλλαγματική ισοτιμία του ραντ, η αποδυνάμωση του οποίου εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό κίνδυνο περαιτέρω πιέσεων) ο πληθωρισμός αναμένεται να ανέλθει σε 6,8% και 7% κατά το 2016 και το 2017 αντίστοιχα.

Υπογραμμίζεται ότι η έντονη μέχρι στιγμής (κατά τα έτη 2015 και 2016) μεταβλητότητα του ήδη σημαντικά ασθενέστερου εθνικού νομίσματος ραντ έχουν καταστήσει ιδιαίτερα "περίπλοκη" την άσκηση εθνικής νομισματικής πολιτικής, ιδίως αναφορικά με τη ρύθμιση των επιτοκίων προς αντιμετώπιση των αυξανόμενων γενικών πληθωριστικών πιέσεων (λαμβάνομένης υπόψη της αυξανόμενης έντασης του πληθωρισμού τροφίμων).

Επισημαίνεται συναφώς, και λαμβανομένου υπόψη ότι το 2015 η αύξηση επιτοκίων ανήλθε αθροιστικά σε 50 μονάδες, ότι στις 29.1.2016 η αρμόδια Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής (MPC) της Κεντρικής Τράπεζας αποφάσισε την απευθείας αύξηση των επιτοκίων κατά 50 μονάδες (αύξηση του βασικού επιτοκίου επαναγοράς / repo rate / από 6,25% σε 6,75%, με συνέπεια την αύξηση του δανειστικού επιτοκίου / prime rate / από 9,75% σε 10,25%) ενώ κατά το υπόλοιπο 2016 ίσως, όπως αναφέρεται, απαιτηθούν επιπλέον αυξήσεις. Η εν λόγω απόφαση, παρά τις σχετικές παράπλευρες επιπτώσεις στην ανάπτυξη, ήταν ήδη αναμενόμενη προς διασφάλιση της επιτρεπόμενης διακύμανσης του πληθωρισμού 3%-6% και της εθνικής αξιοπιστίας διατήρησης των τιμών και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της χώρας, αφού οι προηγούμενες προβλέψεις πληθωρισμού CPI της Κεντρικής Τράπεζας για το 2016 και το 2017 κατά 6,0% και 5,8% επανεκτιμήθηκαν περί τα τέλη 2015 σε 6,8% και 7,0% αντίστοιχα, πολύ άνω της αποδεκτής διακύμανσης.

3.6 Αγορά Εργασίας

Παρά τις συνεχιζόμενες προσπάθειες δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης κατά τα τελευταία έτη τα καθαρά αποτελέσματα είναι ανεπαρκή για ουσιαστική μείωση των υψηλών επιπέδων ανεργίας. Η ανεργία παρέμεινε και το 2015 επίμονα υψηλή σε 24,5%, και ιδιαίτερα διαδεδομένη μεταξύ των νέων με ποσοστό 52,5%. Τα εξακολουθητικά υψηλά ποσοστά ανεργίας, κυρίως μεταξύ των μαύρων,

είναι η κύρια αιτία αύξησης της εισοδηματικής ανισότητας όπως καταγράφεται με τον συντελεστή Gini 0,69 (ο οποίος είναι από τους υψηλότερους παγκοσμίως).

Παρεμφερώς αναφέρεται ότι ενώ η υποτονική οικονομική ανάπτυξη της χώρας ομολογουμένως συμβάλλει στη διατήρηση υψηλών ποσοστών ανεργίας, υψηλότερος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης δεν θα εξασφάλιζε κατ' ανάγκη συνθήκες σημαντικής μείωσής της. Αντ' αυτού, κατάλληλες πολιτικές πρέπει να στοχεύουν στην δημιουργία εγχώριου δυναμικού ανάπτυξης δεξιοτήτων και στη διασφάλιση υψηλότερων επιπέδων εκπαίδευσης για περισσότερους πολίτες, ιδίως δε όσον αφορά στον μαύρο πληθυσμό της χώρας όπου τα επίπεδα εκπαίδευσης παρέμειναν χαμηλά διαχρονικά για γνωστούς ιστορικούς λόγους (συναφώς, υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης καταγράφονται μεταξύ πολιτών με επίπεδο δευτεροβάθμιας ή/και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι λευκοί, ινδικής ή ασιατικής καταγωγής, ενώ ωστόσο οι αναλογίες απασχόλησης σε αυτά τα επίπεδα εκπαίδευσης είναι χαμηλότερες για τον μαύρο και άλλο έγχρωμο πληθυσμό της χώρας).

Παράγοντες της αγοράς επισημαίνουν ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας παρά το δύσκολο οικονομικό περιβάλλον, ενώ απαιτούνται ευνοϊκότερες νομοθετικές ρυθμίσεις στήριξης των ιδιωτικών επιχειρήσεων (για περαιτέρω αύξηση των θέσεων εργασίας), δεδομένου ότι οι τοπικές επιχειρήσεις βαρύνονται σε υπερβολικό βαθμό κατά τη λειτουργία τους λόγω πλαισίου αυστηρής εργατικής νομοθεσίας.

3.7 Εξωτερικό Εμπόριο

Κατά το 2015 το σύνολο των εισαγωγών της Ν. Αφρικής ανήλθε σε 89,6 δισ. δολ. έναντι αξίας συνόλου εξαγωγών της χώρας 85,5 δισ. δολ., καταγράφοντας εκ νέου ετήσιο εμπορικό έλλειμμα (με συνεχόμενα ελλείμματα από το 2011).

Κατά το 2015 κυριότεροι πελάτες εξαγωγών της Ν. Αφρικής ήταν οι χώρες: Κίνα (9% των συνολικών εξαγωγών), ΗΠΑ (8%), Γερμανία (6,5%), Μποτσουάνα (5,1%), Ναμίμπια (5,1%) και Ιαπωνία (4,9%), ενώ δευτερευόντως αναφέρονται επίσης οι χώρες Ηνωμένο Βασίλειο, Ινδία, Βέλγιο και Ζάμπια.

Κυριότερα νοτιοαφρικανικά εξαγωγικά προϊόντα ήταν: ορυκτά προϊόντα (20,6% των συνολικών εξαγωγών), πολύτιμα μέταλλα (18% -- κυρίως χρυσός, πλατίνα και διαμάντια), οχήματα, σκάφη / αεροσκάφη (12,6%), προϊόντα σιδήρου και χάλυβα (12%), μηχανήματα (9%), χημικές ουσίες (7,5%).

Αντίθετα, στο σκέλος των εισαγωγών, κυριότεροι προμηθευτές ήταν οι χώρες: Κίνα (18%), Γερμανία (11%), ΗΠΑ (7%), Ινδία (5%), Νιγηρία (4%), Σαουδική Αραβία (3%), ενώ δευτερευόντως αναφέρονται επίσης οι χώρες Ηνωμένο Βασίλειο, Ταϊλάνδη και Αγκόλα.

Κυριότερα εισαγόμενα στη χώρα προϊόντα ήταν: μηχανήματα (25% των συνολικών εισαγωγών), ορυκτά προϊόντα (16%), οχήματα, σκάφη / αεροσκάφη (10,4%), χημικά προϊόντα (10,4%), μέρη οχημάτων (7,3%) και προϊόντα σιδήρου και χάλυβα (5,5%).

4. Κρατικός Προϋπολογισμός

Ο Υπουργός Οικονομικών κ. Pravin Gordhan ανακοίνωσε τον εθνικό προϋπολογισμό της χώρας στις 24.2.2016 (Budget Speech 2016).

Προϋπολογισμός 2016:

Κατά γενική ομολογία ο Εθνικός Προϋπολογισμός 2016 θεωρείται σχετικά προσγειωμένος και αναμενόμενος, εν μέσω ιδιαίτερα δύσκολης οικονομικής συγκυρίας και έντονων υποθέσεων επερχόμενων αυξήσεων φόρων και περικοπών δαπανών. Υπό πραγματιστική και βραχυπρόθεσμη θεώρηση, βασική τοποθέτηση ήταν η υποστήριξη της αξιοπιστίας της χώρας και η αποφυγή του κινδύνου υποβάθμισης της εθνικής πιστοληπτικής ικανότητας εντός του τρέχοντος έτους.

Βάση προϋπολογισμού είναι η υιοθέτηση τριετούς σχεδίου με κύρια προτεραιότητα την ανάπτυξη (ή την μη επίσχεση της ανάπτυξης), φιλόδοξο προγραμματισμό ανάπτυξης υποδομών, και περιορισμένης έκτασης και καλώς στοχευμένες αυξήσεις φόρων και περικοπές δαπανών. Το βάρος αντιμετώπισης της σημαντικής πρόκλησης μείωσης του χρέους μετακυλιείται στα επόμενα έτη (σε επόμενο στάδιο αντιμετώπισης των βασικών δημοσιονομικών / μακροοικονομικών δυσχερειών).

Κυριότερα σημεία προϋπολογισμού 2016.

Μακροοικονομικές Εκτιμήσεις.

- ✓ Η αύξηση του ΑΕΠ της χώρας εκτιμάται σε 1,3% το 2015, 0,9 % το 2016, 1,7% το 2017 και 2,4% το 2018 -- εκτιμήσεις σημαντικά χαμηλότερες έναντι των προβλέψεων του προηγούμενου έτους
- ✓ Η αύξηση των εξαγωγών αναμένεται σε 9,5% το 2015, και κατ' εκτίμηση 3,0% το 2016 και 4,6% το 2017, ενώ οι εισαγωγές υπολογίζονται σε 5,3% το 2015, και κατ' εκτίμηση 3,7% το 2017 και 4,5% το 2018
- ✓ Ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή εκτιμάται 4,6% το 2015, με αύξηση σε 6,8% το 2016 και εν συνεχεία σταδιακή μείωση σε 6,3% το 2017 και 5,9% το 2018
- ✓ Ο σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου εκτιμάται θα αυξηθεί μόνο κατά 1,1% του ΑΕΠ το 2015, και σε 0,3% το 2016, 1,4% το 2017 και 2,7% το 2018
- ✓ Η καταναλωτική δαπάνη του πληθυσμού προβλέπεται θα αυξηθεί κατά 1,4% το 2015, 0,7% το 2016, 1,6% το 2017 και 2,2% το 2018
- ✓ Το ισοζύγιο πληρωμών θα παραμείνει ελλειμματικό: -4,1% του ΑΕΠ το 2015, -4,0% το 2016, και -3,9% για το 2017 και επίσης το 2018

Βασικό Πλαίσιο Προϋπολογισμού.

- ✓ Το έλλειμμα προϋπολογισμού θα μειωθεί από 3,2% την περίοδο 2016/2017 σε 2,8% την περίοδο 2017/2018 και σε 2,4% την περίοδο 2018/2019 (από 3,9% περιόδου 2015/2016)
- ✓ Το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να σταθεροποιηθεί σε 46,2% την περίοδο 2017/2018, με εν συνεχεία μείωσή του
- ✓ Μειώνεται το ανώτατο όριο δαπανών κατά 25 δισ. ραντ (10 δισ. ραντ την περίοδο 2017/2018 και 15 δισ. ραντ την περίοδο 2018/2019), μέσω μείωσης των προϋπολογισμών μισθολογικών αποζημιώσεων δημόσιου τομέα
- ✓ Επιπλέον φορολογικά έσοδα 18,1 δισ. ραντ εκτιμάται θα συλλεχθούν την περίοδο 2016/2017, και 15 δισ. ραντ επιπλέον καθ' έκαστο των επόμενων δύο ετών
- ✓ Επισημαίνεται από την Κυβέρνηση ότι αντιμετωπίζονται επαρκώς νέες ανάγκες δαπανών χωρίς συμβιβασμούς των σχετικών ορίων: ποσό 31,8 δισ. ραντ ιεραρχείται, πλέον του υφιστάμενου μεσοπρόθεσμου πλαισίου δαπανών (MTEF / Medium-Term Expenditure Framework), για στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας BRICS (βλ. 12), και άλλων προτεραιοτήτων

¹² Περιφερειακού Αφρικανικού Κέντρου Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας BRICS / African Regional Centre, NDB / New Development Bank, το οποίο θα δημιουργηθεί με έδρα στο Γιοχάνεσμπουργκ.

Προγράμματα Δαπανών (επόμενης τριετίας).

- ✓ 707,4 δισ. ραντ για βασική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων 45,9 δισ. ραντ για επιδοτήσεις σχολείων, 38,3 δισ. ραντ για υποδομές, και 14,9 δισ. ραντ για εκπαιδευτικά υλικά
- ✓ 457,5 δισ. ραντ για κοινωνικές παροχές
- ✓ 171,3 δισ. ραντ στην τοπική αυτοδιοίκηση για υποστήριξη της πρόσβασης των φτωχών τμημάτων του πληθυσμού σε βασικές υπηρεσίες
- ✓ 108,3 δισ. ραντ για έργα στέγασης
- ✓ 102 δισ. ραντ για διαχείριση υδάτινων πόρων και υποδομές
- ✓ 93,1 δισ. ραντ για ενίσχυση πανεπιστημίων, ενώ το Εθνικό Σχέδιο Φοιτητικής Οικονομικής Ενίσχυσης (National Student Financial Aid Scheme) λαμβάνει 41,2 δισ. ραντ
- ✓ 30,3 δισ. ραντ για ενίσχυση και βελτίωση του εθνικού οδικού δικτύου, άνευ διοδίων
- ✓ 13,5 δισ. ραντ στις σιδηροδρομικές υπηρεσίες Metrorail και Shosholoza Meyl για επιδότηση επιβατικών διαδρομών και διαδρομών μεγάλων αποστάσεων
- ✓ 10,2 δισ. ραντ για ενίσχυση αναπτυξιακών κινήτρων στη βιομηχανία / μεταποίηση
- ✓ 4,5 δισ. ραντ για πιλοτικά ασφαλιστικά προγράμματα υγείας

5. Οικονομικό – Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Οι εξαγωγείς και επενδυτές αντιμετωπίζουν τα τελευταία χρόνια αυξανόμενα εμπόδια στις δοσοληψίες τους στη Ν. Αφρική. Αντιμετωπίζοντας τις μεγάλες προκλήσεις των σημαντικών ποσοστών ανεργίας και φτώχειας, η προσέγγιση που ακολουθεί η ΝΑ δείχνει αυξανόμενες τάσεις προστατευτισμού οι οποίες ανακλώνται σε σειρά διαφορετικών πολιτικών. Οι στόχοι βιομηχανικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας εστιάζουν περισσότερο στην ανάπτυξη δυναμικού τοπικής παραγωγής και, συνεπώς ήδη, στην προτίμηση των εγχώριων προϊόντων από τις εισαγωγές.

Μέσω διαφόρων πολιτικών έχουν σταδιακά διαμορφωθεί δυσχερείς συνθήκες επιχειρηματικής δράσης σε διάφορα επίπεδα, καθορίζοντας υποχρεωτικούς στόχους σε θέματα ιδιοκτησίας, εργοδοσίας, προμηθειών, εργασιακών δεξιοτήτων και επιχειρηματικής ανάπτυξης, και εταιρικής κοινωνικής επένδυσης. Αυτοί οι κανόνες επηρεάζουν τόσο τις τοπικές όσο και τις ξένες επιχειρήσεις (αν και οι υποχρεώσεις για τους ξένους επενδυτές έχουν αυξηθεί σημαντικά κατά τα τελευταία έτη) ενώ οι κανόνες της νομοθεσίας δημοσίων προμηθειών από ξένους προμηθευτές οδηγούν τους εξαγωγείς να συναλλάσσονται με τη Ν. Αφρική υπό το καθεστώς των αναδιανεμητικών στόχων της νομοθεσίας B-BBEE, μέσω αντισταθμιστικών υποχρεώσεων (offset).

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν την έλλειψη ικανού εργατικού δυναμικού καθώς και ακριβές ή/και ανεπαρκείς κρατικά ρυθμιζόμενες ή μονοπωλιακές υπηρεσίες της χώρας (ηλεκτρισμός, τηλεπικοινωνίες, υποδομή σιδηροδρόμων και λιμένων, φόροι ακίνητης περιουσίας, υδροδότηση και επεξεργασία λυμάτων). Το πεδίο δράσης καθίσταται πιο δυσχερές λόγω συνεχούς έκπτωσης της γραφειοκρατικής απόδοσης και της συναφούς μείωσης του επιπέδου και της αποτελεσματικότητας των κρατικών υπηρεσιών, όπως για την έκδοση αδειών και θεωρήσεων εισόδου (βίζα) για ξένους εργαζόμενους ή/και για τους αυξανόμενους ελέγχους ασφάλειας τροφίμων κατά τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής.

Έρευνα της ΕΕ για το επιχειρηματικό περιβάλλον της Ν. Αφρικής 2014/2015.

Η έρευνα "Business Climate Survey 2014" πραγματοποιήθηκε τέλη του 2014 υπό την αιγίδα του Γραφείου EU-SA Business Links ως συνέχεια και επικαιροποίηση της προηγούμενης κοινοτικής έρευνας με τίτλο "EU White Book on Trade and Investment 2012".

Υπενθυμίζεται ότι σημαντικότερα προβλήματα της προηγούμενης έρευνας (2012) επισημάνθηκαν κατά σειρά βαθμού σπουδαιότητας: 1) επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, 2) νομοθεσία BBBEE, 3) κρατική γραφειοκρατία, 4) διαφθορά, και 5) μεταβλητότητα των τιμών συναλλάγματος.

Στην τελευταία έρευνα του 2014, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων είχε προσλαμβάνουσα επιδείνωση του επιχειρηματικού κλίματος και, επιπλέον, θεωρούσε ότι η γενικότερα διαμορφωθείσα αρνητική συγκυρία θα παρέμενε αμετάβλητη για το 2015 – ενώ, αντίθετα, το 2012 πάνω από τα τρία τέταρτα (3/4) των συμμετεχόντων θεωρούσαν ότι το επιχειρηματικό κλίμα θα βελτιωθεί. Επισημαίνεται ότι στην εν λόγω έρευνα τα ζητήματα ενδεχόμενων κοινωνικών αναταραχών και πολιτικής αστάθειας αναδεικνύονται ως σημαντικότερες ανησυχίες.

Για το 2014 συγκεκριμένα, εμπόδια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων επισημάνθηκαν κατά φθίνουσα σειρά σημαντικότητας ως εξής:

1) Μεταβλητότητα ισοτιμίας του Rand και κανόνες ανταλλαγής συναλλάγματος, 2) Νομοθεσία Μαύρης Οικονομικής Ενδυνάμωσης Ευρείας Βάσης (BBBEE / Broad Based Black Economic Empowerment), 3) Έγκλημα και διαφθορά, 4) Εργατική νομοθεσία, μεταχείριση εργαζόμενων, εργασιακές αναταραχές και κατώτατοι μισθοί, 5) Νοτιοαφρικανικό εργατικό δυναμικό (ποιότητα), 6) Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και προσβασιμότητα, 7) Μεταναστευτική νομοθεσία και άδειες εργασίας, 8) Ποιότητα βασικών υποδομών (π.χ. μεταφορών, ενέργειας και τηλεπικοινωνιών), 9) Κανονισμοί εξωτερικού εμπορίου και εμπόδια, και 10) Νομοθεσία φορολογίας και συμβάσεων εταιρειών.

Αν και οι κοινοτικές επιχειρήσεις βλέπουν σημαντικά εμπόδια στη διεξαγωγή οικονομικών δραστηριοτήτων στη Ν. Αφρική, με γενική αντίληψη ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον θα συνεχίσει να επιδεινώνεται, δίνεται παράλληλα η εντύπωση ότι οι μικροοικονομικές πολιτικές και οι συναφείς περιορισμοί παρουσιάζουν μικτή εικόνα για τους ξένους επενδυτές. Η Ν. Αφρική έχει, γενικά αναγνωρισμένα, υγιές μακροοικονομικό περιβάλλον και καλά οργανωμένο χρηματοπιστωτικό τομέα και αυτό αντικατοπτρίζεται στα αποτελέσματα της έρευνας ως σχετική σταθερότητα για τους επενδυτές.

Σε γενικότερο πλαίσιο, εν συγκρίσει με παρεμφερείς έρευνες μέτρησης παρόμοιων δεικτών, οι απόψεις που εκφράστηκαν από τις κοινοτικές επιχειρήσεις είναι κοινές για την ευρύτερη επιχειρηματική κοινότητα. Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας με τα ανάλογα των εκθέσεων Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index) και Παγκόσμιου Επιχειρείν (Doing Business) διαπιστώνεται ότι οι ανησυχίες ως προς το εργατικό δυναμικό και την αγορά εργασίας, το έγκλημα και την διαφθορά, τις δημόσιες συμβάσεις, και την ποιότητα των υποδομών είναι κοινές.

Ωστόσο, αν και θεωρείται ότι η Ν. Αφρική έχει ανεπαρκές και επιδεινούμενο επιχειρηματικό περιβάλλον και οι επενδυτές της ΕΕ αντιμετωπίζουν σειρά μικροοικονομικών εμποδίων στη διεξαγωγή των επιχειρήσεών τους, η χώρα εξακολουθεί να είναι επιθυμητός επενδυτικός προορισμός, σε σύγκριση με παρεμφερείς αναδυόμενες αγορές. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων της ΕΕ που λειτουργούν στη Ν. Αφρική προβλέπουν αύξηση τόσο του κύκλου εργασιών όσο και του αριθμού του προσωπικού που απασχολούν, αν και η διάρκεια των εμποδίων στο περιβάλλον διεξαγωγής επιχειρήσεων – όπως μετρώνται με αυτή την κοινοτική έρευνα αλλά και με τις αναφερθείσες έρευνες

GCI και DB – πιθανότατα θα επηρεάσει την αντίληψη των επενδυτών της ΕΕ στη Ν. Αφρική προς το αρνητικότερο, σε σύγκριση με παρεμφερείς αναδυόμενες αγορές της υπόλοιπης Αφρικής.

Εν συγκρίσει προς τα παραπάνω, στην τελευταία ετήσια έκθεση “Doing Business 2015/2016” της Παγκόσμιας Τράπεζας (βλ. ¹³) αναφέρονται ορισμένα συγκριτικά θετικά στοιχεία, όπως ότι το εγχώριο επιχειρηματικό περιβάλλον είναι ένα από τα καλύτερα στην Υποσαχαρική Αφρική καθώς και ότι η χώρα επιδεικνύει κατά σειρά τελευταίων ετών συνέπεια εφαρμογής μεταρρυθμίσεων -- αν και, στην τελευταία αυτή ετήσια κατάταξη η Ν. Αφρική υποχώρησε τέσσερις βαθμίδες (ως προς: βαθμό ευκολίας επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, πτυχές του κανονιστικού περιβάλλοντος, χρονικά περιθώρια σύστασης / λειτουργίας επιχείρησης, διαδικασίες φορολογικού συστήματος, εργασιακή νομοθεσία), κατατάσσόμενη πλέον στη θέση 73, σε σύνολο 189 οικονομιών.

6. Τραπεζικός Τομέας - Χρηματιστήρια

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας της χώρας – ο οποίος περιλαμβάνει την Κεντρική Τράπεζα της χώρας (South African Reserve Bank) και εγχώριους και ξένους οργανισμούς (31 τοπικές τράπεζες, εκ των οποίων 14 είναι θυγατρικά παραρτήματα ξένων τραπεζών, 3 αμοιβαίων κεφαλαίων και 2 συνεταιριστικές, καθώς και 40 τοπικά εγκεκριμένα γραφεία αντιπροσώπευσης ξένων τραπεζών) που παρέχουν πλήρη σειρά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών – θεωρείται παγκοσμίως ως καλά οργανωμένος, σταθερός και από τους πλέον αναπτυγμένους της αφρικανικής ηπείρου (με περιουσιακά στοιχεία που υπερβαίνουν τα 3 τρισ. Ραντ).

Η Ν. Αφρική κατατάσσεται στην 7^η θέση μεταξύ 144 χωρών ως προς την ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς στην Έκθεση Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας 2014/15 (Global Competitiveness Report, WB), τέσσερις θέσεις κάτω από την κατάταξη της ίδιας έκθεσης του 2013 – αν και εξακολουθεί να παραμένει πρώτη μεταξύ 144 χωρών ως προς τη ρύθμιση της χρηματιστηριακής αγοράς. Ωστόσο, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση εξακολουθεί να παραμένει περιορισμένη: σύμφωνα με σχετική έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, τον Μάιο 2013 υπήρχαν 12 εκατ. πολίτες της χώρας χωρίς τραπεζικούς λογαριασμούς και ασαφής αριθμός (εκατομμυρίων) με περιορισμένη πρόσβαση σε επίσημες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Ο μη τραπεζικός τομέας εποπτεύεται από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (Financial Services Board), έναν ανεξάρτητο φορέα με αρμοδιότητα ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών εταιρειών, χρηματιστηριακών εταιρειών και εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίων.

Έλεγχος συναλλάγματος. Επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα που εδρεύουν στη Ν. Αφρική υπόκεινται σε κανονισμούς συναλλαγματικού ελέγχου, μέσω εξουσιοδοτημένων τραπεζών (εγγεγραμμένων στο ρυθμιστικό φορέα FSB Financial Services Board), οι οποίες διεξάγουν σχετικές εργασίες για λογαριασμό της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας (South African Reserve Bank).

Το Χρηματιστήριο Αξιών Γιοχάνεσμπουργκ Johannesburg Stock Exchange Ltd. (JSE, <https://www.jse.co.za/>) είναι ο κορυφαίος χρηματιστηριακός οργανισμός της Αφρικής και έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα σημαντικότερα 20 χρηματιστήρια παγκοσμίως σε όρους

¹³ Doing Business 2015/2016, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/south-africa/>.

κεφαλαιοποίησης αγοράς. Λειτουργεί άνω των 120 ετών έχοντας μετεξελιχθεί από παραδοσιακή αίθουσα συναλλαγών σε σύγχρονο ανταλλακτήριο τίτλων με πλήρεις υπηρεσίες ηλεκτρονικών συναλλαγών, εκκαθάρισης και διακανονισμού μετοχών, χρηματοοικονομικών παραγώγων και συναφών χρηματιστηριακών προϊόντων, με εκτενείς δυνατότητες επιτήρησης.

Σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη έκθεση "IPO Watch Africa 2014" (1.2015) του οίκου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών PwC / Pricewaterhouse Coopers (βλ. ¹⁴), οι αφρικανικές χρηματιστηριακές αγορές (ECM) παρουσίασαν το 2014 τις καλύτερες επιδόσεις της τελευταίας πενταετίας, με σημαντική ετήσια αύξηση τόσο του όγκου των συναλλαγών όσο και των αντληθέντων κεφαλαίων. Επισημαίνεται ότι σημαντικό μερίδιο κεφαλαίων αντλήθηκε σε αγορές εκτός της Ν. Αφρικής ενώ στο Χρηματιστήριο Αξιών Γιοχάνεσμπουργκ (JSE) αντιστοιχούν μόνο 32% και 44% των συνολικών κεφαλαίων που αντλήθηκαν μέσω αρχικών δημόσιων προσφορών (IPO) για το 2013 και το 2014 αντίστοιχα (με έμφαση σε αξιοσημείωτη απόκλιση έναντι μεγαλύτερων ποσοστών προηγούμενων ετών). Ωστόσο, ενώ το μερίδιο αρχικών δημόσιων προσφορών (IPO) στην υπόλοιπη ήπειρο αυξήθηκε έναντι του JSE η δραστηριότητα περαιτέρω προσφορών (FOs) παρέμεινε στην κυριαρχία άντλησης κεφαλαίων της Ν. Αφρικής (JSE), με 87% των εσόδων κατά το 2014 -- γεγονός το οποίο θεωρείται ενδεικτικό της σταθερότητας της νοτιοαφρικανικής χρηματιστηριακής αγοράς και του ρυθμιστικού της πλαισίου το οποίο καταλαμβάνει την πρώτη θέση παγκοσμίως στην έκθεση "2015-2016 Global Competitiveness Index Report" (WEF / World Economic Forum), μεταξύ 140 άλλων χωρών.

Σημειώνεται ότι τον Μάρτιο 2016 ο ρυθμιστικός φορέας FSB / Financial Services Board ανακοίνωσε την έγκριση δημιουργίας του "ZAR X Stock Exchange" (βλ. <https://www.zarx.co.za/>) ως νέου, δεύτερου χρηματιστηρίου της χώρας, του οποίου η λειτουργία έχει κυρίως στόχους α) τη διευκόλυνση επενδύσεων των μικροκαταθετών, και β) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ΜμΕπιχ. υπό οικονομικότερους όρους, προς όφελος του μέσου νοτιοαφρικανικού επενδυτή. Σύμφωνα με το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg στο Χρηματιστήριο Αξιών ZAR X θα λειτουργούν τρία τμήματα: κυρίως πλατφόρμα εισαγωγής επιχειρήσεων, ανταλλακτήριο χρεογράφων, και ανταλλακτήριο επενδυτικών παραγώγων.

7. Κανονιστική Συμμόρφωση

Οι κατηγορίες εγχώριων επιχειρήσεων προσδιορίζονται με το Νόμο Companies Act 2011 (Τροπολογία του Companies Act 2008), με βασική διάκριση μεταξύ των δύο κύριων κατηγοριών: α) κερδοσκοπικές (for profit) και β) μη κερδοσκοπικές (not for profit) -- ενώ η κατηγορία "Close Corporations" εξακολουθεί να υφίσταται αλλά χωρίς νέες εγγραφές μετά τη θέση του προαναφερθέντος νόμου σε ισχύ.

Κερδοσκοπικές Εταιρείες:

- Κρατικές εταιρείες (τύπος "SOC Ltd")
- Δημόσιες εταιρείες (τύπος "Ltd")
- Ιδιωτικές εταιρείες (τύπος "(Pty) Ltd." ή "Proprietary Limited").
- Προσωπικής ευθύνης (τύπος "Incorporated" ή "Inc").
- Κερδοσκοπικές εταιρείες μπορεί να δημιουργηθούν από ένα ή περισσότερα πρόσωπα, εκτός από τις κρατικές εταιρείες οι οποίες μπορεί να δημιουργηθούν από οργανισμό / φορέα του δημοσίου.

¹⁴ PwC - <http://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance/capital-market/ipo-watch.html>.

Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες:

- Μη κερδοσκοπική εταιρεία (τύπος “NPC”)
- Μη κερδοσκοπικές εταιρείες μπορεί να δημιουργηθούν από τρία ή περισσότερα πρόσωπα τα οποία δρουν συλλογικά, οργανισμό / φορέα του δημοσίου, ή νομικό πρόσωπο.

Εξωτερική Εταιρεία:

“Εξωτερική εταιρεία” (external company) είναι ξένη εταιρεία που λειτουργεί κερδοσκοπικά ή μη κερδοσκοπικά εντός της επικρατείας της χώρας, και έχει υπογράψει συμφωνητικό απασχόλησης τοπικού προσωπικού ή δραστηριοποιείται τοπικά για χρονική περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών.

Εγχώρια εταιρεία:

“Εγχώρια εταιρεία” (domesticated company) είναι ξένη εταιρεία της οποίας η εγγραφή έχει μεταφερθεί στη χώρα και η οποία εφεξής υφίσταται στο εταιρικό πλαίσιο της εσωτερικής νομοθεσίας ωσάν να είχε αρχικά εγγραφεί εγχωρίως.

Πηγές πληροφόρησης και συμβουλευτικής υποστήριξης για θέματα εταιρικής εγκατάστασης είναι οι κρατικοί οργανισμοί:

- CIPC / COMPANIES AND INTELLECTUAL PROPERTY COMMISSION (βλ. ¹⁵, ενότητες “Legislation” και “Business Hub”)
- SEDA / SMALL ENTERPRISE DEVELOPMENT AGENCY (βλ. ¹⁶, ενότητες “SEDA Business Talk”)

Για γενική ενημέρωση συνθηκών επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στη Ν. Αφρική βλ. ¹⁷.

Μεταναστευτικός Κανονισμός Ν. Αφρικής 2014.

Από 26.5.2014 ετέθη σε ισχύ ο νέος Μεταναστευτικός Κανονισμός Ν. Αφρικής 2014 (Immigration Regulations 2014, Υπουργείο Εσωτερικών), ο οποίος επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο γενικό καθεστώς εισόδου ξένων στη χώρα (π.χ. επαναπροσδιορίζονται στοιχεία διαφορετικών τύπων αδειών εργασίας, ζήτημα οποίο εμπίπτει στη θεματολογία δραστηριοποίησης ξένων επιχειρήσεων).

Μαύρη Οικονομική Ενδυνάμωση Ευρείας Βάσης (BBBEE / Broad-Based Black Economic Empowerment).

Ειδική βαρύτητα στο κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας επιχειρήσεων και επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας έχει η νομοθεσία Ευρείας Μαύρης Οικονομικής Ενδυνάμωσης (BBBEE / Broad-Based Black Economic Empowerment).

Η νομοθεσία BBBEE, ή (triple) BEE, εφαρμόζεται από το 2007 ως σύνολο Κωδίκων για αντιστροφή των αρνητικών κοινωνικών-οικονομικών συνθηκών έναντι των προηγούμενων αδικημένων (disadvantaged) κοινωνικών στρωμάτων και για διανομή πλούτου στο ευρύτερο δυνατό φάσμα της νοτιοαφρικανικής κοινωνίας (λαμβάνομένων υπόψη των δημογραφικών στοιχείων). Έτσι, έχει δημιουργηθεί πλαίσιο διασύνδεσης των οικονομικών μονάδων / επιχειρήσεων της χώρας μέσω σχετικών Πιστοποιητικών Συμμόρφωσης BEE στα οποία αποτυπώνεται η εταιρική αξιολόγηση / βαθμολόγηση (scorecard), λαμβανόμενη υπόψη ως προτιμησιακό στοιχείο συναλλαγών: καλύτερο

¹⁵ CIPC - <http://www.cipc.co.za/>.

¹⁶ SEDA - <http://www.seda.org.za/Pages/Home.aspx>.

¹⁷ Προτείνονται σχετικές εκθέσεις αξιόπιστων πηγών πληροφόρησης: α) Doing business in South Africa (Grandt Thornton), β) Doing Business South Africa Report (WBG), γ) A Guide to Establishing a Presence in South Africa (Grandt Thornton), και δ) Fiscal Guide South Africa (KPMG) – όλες επικαιροποιούμενες τακτικά και ελεύθερα προσβάσιμες στο διαδίκτυο.

επίπεδο ΒΕΕ (ενδεικτικό της υποστήριξης των μαύρων στην εθνική οικονομία) αντιστοιχεί σε καλύτερη εταιρική θέση και διεκδίκηση οικονομικών συναλλαγών (πέραν των λοιπών βασικών στοιχείων όπως τιμές, ποιότητα, εξυπηρέτηση), υποχρεωτικά για συναλλαγές με τον δημόσιο τομέα. Επισημαίνεται ότι η τελευταία αναθεώρηση της εν λόγω νομοθεσίας ετέθη σε πλήρη ισχύ 1.5.2015.

8. Συναλλαγματικές Ισοτιμίες

Το ραντ υποτιμήθηκε κατά 44% έναντι του δολαρίου από τις αρχές του 2015 και έως τον Φεβρουάριο 2016 κατά σχεδόν 7%. Εκτιμάται ότι η αδυναμία του ραντ οδηγείται από συνδυασμό εγχώριων παραγόντων (διαρκή διπλά ελλείμματα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και προϋπολογισμού) και παγκόσμιων εξελίξεων [επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Κίνα, υφεσιακές πιέσεις σε δύο χώρες BRICS (Ρωσία, Βραζιλία), αυξανόμενα επιτόκια στις ΗΠΑ, μείωση των τιμών βασικών εμπορευμάτων, σχετική αύξηση συναλλαγματικών κινδύνων].

Πάραυτα, η υποχώρηση του ραντ: α) υποστηρίζει τον τομέα εξόρυξης της χώρας, δεδομένου ότι οι τιμές χρυσού διατηρήθηκαν σε καλύτερα επίπεδα έναντι των τιμών του άνθρακα, του σιδηρομεταλλεύματος και της πλατίνας, β) ενισχύει τις εισερχόμενες τουριστικές ροές (βάσει στοιχείων εορταστικής περιόδου αρχής τρέχοντος έτους), και γ) ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της αναπτυσσόμενης πλευράς της εθνικής οικονομίας (βλ. ¹⁸).

Πάντως, όπως επίσης επισημάνθηκε από επίσημες τοπικές πηγές ασθενέστερο ραντ δεν σημαίνει κατ' ανάγκη περισσότερες εξαγωγές λόγω "υφιστάμενων διαρθρωτικών αδυναμιών" (δεδομένου ότι ολόκληρη η Υποσαχαρική Αφρική έχει χάσει την τελευταία δεκαετία ορισμένο βαθμό ανταγωνιστικότητας καθώς οι εξαγωγές έγιναν πιο δαπανηρές, έναντι συγκρίσιμων χωρών, και οι εισαγωγές φθηνότερες έναντι της εγχώριας παραγωγής).

Άλλως, σημειώνεται ότι η διεθνής επενδυτική θέση της Ν. Αφρικής (NIIP / Net International Investment Position, στην οποία υπολογίζονται τα ξένα περιουσιακά στοιχεία της χώρας μείον τις υποχρεώσεις στο εξωτερικό (/ εξωτερικό χρέος) – είναι θετική για πρώτη φορά από το 1956, όταν η Κεντρική Τράπεζα άρχισε να συλλέγει τα σχετικά δεδομένα. Επομένως, δεδομένου ότι οι επενδύσεις (ιδιωτικών / νομικών προσώπων) της χώρας στο εξωτερικό αντιστοιχούν σε μέγεθος μεγαλύτερο των περιουσιακών στοιχείων των ξένων στη χώρα, υπάρχει μεγαλύτερο περιθώριο αντιμετώπισης συναλλαγματικού κινδύνου έναντι του εθνικού νομίσματος / ραντ.

Επιπλέον, το ποσοστό του εξωτερικού χρέους της χώρας σε ξένο συνάλλαγμα είναι μικρότερο από 50% του συνολικού εξωτερικού χρέους, υποδεικνύοντας μικρότερο βαθμό έκθεσης στο εθνικό νόμισμα σε σύγκριση με παρεμφερείς αναπτυσσόμενες οικονομίες. Συναφώς αναφέρεται επίσης ότι σε ραντ αναλογεί το μεγαλύτερο μέρος του ενεργητικού και παθητικού των νοτιοαφρικανικών τραπεζών, και επομένως, και πάλι, ο βαθμός έκθεσης σε συναλλαγματικό κίνδυνο είναι μικρότερος.

¹⁸ Όπως αναφέρεται από εδώ αναλυτές, η οικονομία της χώρας χαρακτηρίζεται από διαρθρωτική ιδιαιτερότητα συνύπαρξης α) μιας οικονομικής επιφάνειας πρώτης κατηγορίας (καταναλωτική οικονομία, ανάπτυξη υπηρεσιών, χρηματοδότηση από αυξανόμενο εξωτερικό χρέος) κάτω από την οποία αποκρύπτεται β) δεύτερο στρώμα αναπτυσσόμενης αφρικανικής οικονομίας η οποία αντιμετωπίζει προβλήματα επιβίωσης αναπτυσσόμενων χωρών -- και ενώ η αξία του ραντ είναι εν πολλοίς εξαρτημένη από την οικονομία της πρώτης κατηγορίας παρά το ότι η αναπτυσσόμενη πλευρά δεν συνδέεται καλώς οικονομικά με τον εξωτερικό κόσμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Επί το δυσμενέστερο, για το 2016, το ΔΝΤ μείωσε στις αρχές του τρέχοντος έτους την σχετική πρόβλεψη από προηγουμένως 1,3% σε 0,7% και η Παγκόσμια Τράπεζα σε 0,8% από 1,4%. Άλλως, εκτιμήσεις τοπικών τραπεζών αναφέρονται σε ανάπτυξη 1,2% (Standard Bank) και 0,4% (Bank of America Merrill Lynch, μείωση μιας ποσοστιαίας μονάδας από την προηγούμενη της πρόβλεψη).

Επίσης, για το 2016 και 2017, η ίδια η Κεντρική Τράπεζα Ν. Αφρικής μείωσε στις αρχές του τρέχοντος έτους τις σχετικές προβλέψεις της από προηγουμένως 1,5% και 2,1 % αντίστοιχα σε μόλις 0,7% και 1,6%.

Σε κάθε περίπτωση, πέραν του συνεχιζόμενου θετικού πρόσημου της υπό επιβράδυνση οικονομίας ο ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ της χώρας δεν είναι επαρκής ούτε περιεκτικός εφόσον δεν επιλύονται τα καίρια οικονομικοκοινωνικά προβλήματα της ανισότητας, της φτώχειας και της ανεργίας.

Επισημαίνεται ότι στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας / Statistics SA για την εγχώρια παραγωγή τέλους 2015 δείχνουν ότι μεμονωμένοι τομείς της οικονομίας βρίσκονται ή πρόκειται να βρεθούν στα πρόθυρα ύφεσης (ηλεκτροπαραγωγή, γεωργία, εξόρυξη), όπως ήδη κατά το 2015 (με βασικούς παράγοντες περιορισμού της παραγωγής τις χαμηλές διεθνείς τιμές βασικών προϊόντων, το υψηλό κόστος παραγωγής και την υποτονική παγκόσμια ζήτηση). Θεωρείται βέβαιο ότι η βιομηχανία της χώρας θα εξακολουθήσει να αντιμετωπίζει δυσκολίες δεδομένης της χαμηλής εγχώριας ζήτησης και του αντίξοου διεθνούς περιβάλλοντος ενώ το χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης στο τοπικό επιχειρηματικό περιβάλλον δείχνει επίσης ότι οι επενδύσεις και η δημιουργία θέσεων εργασίας θα υφίστανται πιέσεις, ενώ η ανάπτυξη της οικονομίας μπορεί να επιβραδυνθεί περαιτέρω.

Συναφώς, οικονομικά στοιχεία που ανακοινώθηκαν στις αρχές του τρέχοντος έτους δείχνουν σαφείς αρνητικές προοπτικές της οικονομίας της χώρας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016 (ενώ τον Δεκέμβριο 2015 κατεγράφη μείωση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών αλλά και καθήλωση του PMI / Δείκτη Υπευθύνων Προμηθειών σε αρνητικό πρόσημο). Γενικώς, η υποτονική ζήτηση, ο μικρότερος όγκος εξαγωγών, η συνεχής υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, η ανοδική κλιμάκωση των επιτοκίων και η επιβράδυνση της αύξησης των καταναλωτικών δαπανών έχουν συνολικά επηρεάσει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών / επενδυτών και κατ' επέκταση την εθνική οικονομία.

Σύμφωνα με πρόσφατες τοποθετήσεις στελεχών της Κυβέρνησης, αλλά και στελεχών του κυβερνώντος κόμματος κατά την ετήσια Διάσκεψη ANC στις 25.1.2016 (ANC National Executive Committee Lekgotla), η χώρα πρέπει πάση θυσία να αποφύγει μια περαιτέρω υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας σε καθεστώς υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου / junk, ενώ η Κυβέρνηση δεσμεύθηκε να λάβει απαραίτητα μέτρα αποφυγής μιας τέτοιας εξέλιξης, διαμορφώνοντας κατάλληλο σχέδιο δράσης, τονίζοντας ότι η χώρα θα παραμείνει συνεπής στην τήρηση του προγράμματος δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Εκπρόσωποι των διεθνών οίκων αξιολόγησης έχουν καταστήσει σαφές πως οποιαδήποτε απόκλιση από την τρέχουσα πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης και συνετής διαχείρισης δημοσίων δαπανών μπορεί να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για τη χώρα, εάν δεν υπάρξει ανάκαμψη του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και δεν περιορισθεί το χάσμα μεταξύ δημοσίων δαπανών και εσόδων, ενώ επίσης, "παρακολουθούνται στενά" οι εξελίξεις, υπό συνθήκες αυξημένης αβεβαιότητας

δημοσιονομικής πολιτικής της χώρας και σημαντικών τρεχουσών υποχρεώσεων των κρατικών επιχειρήσεων.

Σημειώνεται ότι κατά το 2015 υπήρξε δραματική μείωση των ΑΞΕ / Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη χώρα, κατά 74% σε \$ 1,5 δισ. δολ., πτώση πολύ πιο απότομη από τη γενικότερη μείωση στην υπόλοιπη αφρικανική ήπειρο (στοιχεία 20.1.2016 Παγκόσμιας Έκθεσης Επενδυτικών Τάσεων UNCTAD). Σύμφωνα με την ίδια έκθεση για το 2016 προβλέπεται μείωση των ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο λόγω εύθραυστης παγκόσμιας οικονομίας, αστάθειας διεθνών αγορών, ασθενούς συνολικής ζήτησης και σημαντικής επιβράδυνσης ορισμένων μεγάλων αναδυόμενων οικονομιών -- γενικότερο περιβάλλον στο οποίο καταστέλλονται οι επενδυτικές ροές, και ιδιαίτερα προς περισσότερο ασταθείς ή αναδυόμενες αγορές όπως είναι πολλές αφρικανικές οικονομίες.

Πάραυτα, ορισμένοι τοπικοί αναλυτές θεωρούν ότι η χώρα μπορεί ακόμα να προσφέρει ελκυστικές επενδυτικές ευκαιρίες σε μεσοπρόθεσμη / μακροπρόθεσμη βάση, στο πλαίσιο του προβαλλόμενου τα τελευταία χρόνια θέματος της παγκόσμια ταχύτερης αφρικανικής ανάπτυξης ("African growth story"), αν και, αντιδιαμετρικά, επίσης αναφέρεται ότι μετά την πολιτική και οικονομική αναταραχή του Δεκεμβρίου 2015 (βλ. ¹⁹), η διεθνής επενδυτική κοινότητα έχασε μέρος της εμπιστοσύνης της στη δέσμευση της ηγεσίας της Ν. Αφρικής για προσέλκυση επενδύσεων.

Υπενθυμίζεται ότι η Κυβέρνηση της χώρας προσπαθεί να συγκρατήσει το εξωτερικό χρέος ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης μειώνεται, εν μέσω διαδοχικών υποβαθμίσεων της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας κατά τα έτη 2014 και 2015 --/ το εξωτερικό χρέος ανήλθε το 2014 σε σχεδόν 50% του ΑΕΠ, από 26% το 2009 όταν ανέλαβε ο Πρόεδρος κ. Zuma --/ κατά την Μεσοπρόθεσμη Αναθεώρηση Προϋπολογισμού 2015 (τον Οκτώβριο 2015) το δημοσιονομικό έλλειμμα εκτιμήθηκε 3,8% του ΑΕΠ για την τρέχουσα περίοδο και 3,3% για την επόμενη περίοδο 2015 / 2016.

Επισημαίνεται ότι η επιδείνωση του εξωτερικού χρέους και ο κίνδυνος υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας δεν αφήνουν περιθώρια αύξησης δαπανών, τηρουμένης της αρχής ανώτατων ορίων κρατικών δαπανών που εφαρμόζεται από τον προϋπολογισμό 2015 (εκτός αν αυξηθούν οι φόροι με την προσεχή Μεσοπρόθεσμη Αναθεώρηση Προϋπολογισμού 2016). Ωστόσο, πιέσεις αύξησης δαπανών σε προσεχείς προϋπολογισμούς σχετίζονται με τις ανάγκες της αύξησης επιχειρηγήσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, της υποστήριξης προβληματικών κρατικών επιχειρήσεων, της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της ξηρασίας και της εκτέλεσης των απολύτως απαραίτητων έργων υποδομής.

Συμπερασματικά, το 2016 διαφαίνεται οικονομικά περίπλοκο και εύθραυστο για τη Νότια Αφρική καθώς η χώρα αντιμετωπίζει δυσοίωνη συγκυρία: υποτονικού ρυθμού ανάπτυξης (με πιθανή ύφεση μεμονωμένων τομέων της οικονομίας), ακόμα αισθητών επιπτώσεων ξηρασίας, ασθενούς ζήτησης, περιορισμών ηλεκτροπαραγωγής (με αρνητικές επιπτώσεις στη βιομηχανική παραγωγή και αναμενόμενες αυξήσεις τιμών εντός του έτους κατά 9,4%), εξακολουθητικά υψηλό ποσοστό ανεργίας, (24,5% για το 2015, αναφέρεται και 35% ανεπίσημα), τάσεων εργασιακών κινητοποιήσεων (υπάρχει πάντα ενδεχόμενο εκδήλωσης απεργιακών κινητοποιήσεων ειδικά στον τομέα εξόρυξης),

¹⁹ Υπήρξε γενική αναταραχή και απειλή κατάρρευσης της οικονομίας της χώρας τον Δεκέμβριο 2015 λόγω της ξαφνικής απομάκρυνσης του Υπουργού Οικονομικών κ. Nene, όταν εντός 2 μόνων ημερών σημειώθηκαν: α) άμεση σημαντική υποχώρηση του εθνικού νομίσματος ραντ σε νέο χαμηλό ρεκόρ, κατά 9,3% κάτω της ισοτιμίας ραντ/δολαρίου, β) απώλειες ύψους R 170 δισ. ραντ στο Χρηματιστήριο Αξιών Γιοχάνεσμπουργκ (JSE), και γ) απώλειες 18,5% του Τραπεζικού Δείκτη.

συνεχιζόμενων πληθωριστικών πιέσεων αυξανόμενων επιτοκίων, υφιστάμενων προβλημάτων διαφθοράς, και αντίξοο διεθνές περιβάλλον.

Επαναλαμβάνεται, από πολλές πηγές, η τυπική τα τελευταία χρόνια ρήση "μη κάλυψης των προσδοκιών χάραξης οικονομικής πολιτικής, και εφαρμογής του Εθνικού Αναπτυξιακού Σχεδίου (NDP / National Development Plan), για αύξηση του ΑΕΠ ετησίως περί το 5% και άνω, προκειμένου να αντιμετωπισθεί επιτυχώς η φτώχεια και η ανεργία στο χρονικό ορίζοντα έως το 2030".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

1. Διμερές Εμπόριο

Εμπορικές ροές Ελλάδας – Ν. Αφρικής (αξίες σε εκ. ευρώ)								
Έτος	2010 (εκ.€)	2011 (εκ.€)	2012 (εκ.€)	2013 (εκ.€)	2014 (εκ.€)	Μεταβολή % 2013 / 2014	2015 (εκ.€)	Μεταβολή % 2014 / 2015
Εξαγωγές Ελλάδας	29,12	27,96	36,78	40,07	44,03	+9,88%	49,18	+11,69
Εισαγωγές Ελλάδας	76,37	53,40	46,07	57,42	39,51	-31,19%	43,18	+9,28
Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας	-47,25	-25,44	-9,29	-17,35	+4,52	-73,94%	+6,00	+32,74
Συνολικός Όγκος Εμπορίου	105,49	81,36	82,85	97,49	83,54	-14,30%	92,36	+10,55

Παρατίθεται ο ανωτέρω πίνακας, στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ / Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, διμερών εμπορικών ροών τελευταίας εξαετίας (πενταετία 2010-2014 και ετήσια στοιχεία 2015), όπου απεικονίζονται οι διακυμάνσεις των αναφερόμενων μεγεθών, εντός των παρατηρούμενων σχετικά χαμηλών επιπέδων, με κυριότερες παρατηρήσεις:

- α) Εξαγωγές Ελλάδας: *αύξηση των ελληνικών εξαγωγών και κατά το 2015, (κατά σειρά αυξήσεις από το 2012, μετά από μειώσεις το 2010 και το 2011), με συνολική αξία εξαγωγών 49,18 εκ. ευρώ για το 2015 (ανώτερο επίπεδο τελευταίας δεκαετίας) και ετήσια ποσοστιαία αύξηση +11,69% ως προς το 2014.*
- β) Εισαγωγές Ελλάδας: *συνέχεια των αυξομειώσεων των ελληνικών εισαγωγών από τη Νότια Αφρική, με σαφή γενική τάση μείωσης εισαγωγών τελευταίας πενταετίας (αλλά και επταετίας / από 2008, αρχής κρίσης), με αύξηση του συνόλου των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών για το 2015 σε 43,18 εκ. ευρώ, ως ποσοστιαία θετική μεταβολή +9,28 περιόδου 2014 / 2015 αντίθετα της προηγούμενης σημαντικής μείωσης της περιόδου 2013 / 2014.*
- γ) Εμπορικό Ισοζύγιο: *δεύτερη κατά σειρά (εντός τελευταίας δεκαετίας) εγγραφή ελληνικού εμπορικού πλεονάσματος, ύψους 6 εκ. ευρώ για το 2015 από πλεόνασμα 4,52 εκ. ευρώ για πρώτη*

φορά το 2014, με ετήσια σχετική ποσοστιαία αύξηση πλεονάσματος +32,74 (από σημαντική μείωση κατά 73,94% αρνητικού ισοζυγίου 2013 σε πρώτο καταγραφέν πλεόνασμα 2014).

δ) Όγκος Εμπορίου: συνεχείς διακυμάνσεις του συνολικού όγκου εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών, με γενική τάση μείωσης ως προς το επίπεδο προ πενταετίας (αλλά και επταετίας / από 2008, αρχής κρίσης), με ετήσια αύξηση +10,55 για το 2015, σε γενικό σύνολο 92,36 εκ. ευρώ.

Ως προς τις διμερείς εμπορικές ροές σε όρους ανταλλασσόμενων ειδών, πάντα βάσει στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ / Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, παραθέτουμε εν συνεχεία σχετικούς πίνακες εισαγωγών-εξαγωγών προϊόντων για το 2015, σε 4ψήφιο κωδικό Συνδυασμένης Ονοματολογίας (CN), κατόπιν επεξεργασίας μας για παρουσίαση κατάταξης προϊόντων με αξία άνω των 500.000 ευρώ.

2015 - ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (άνω των 500.000 ευρώ)

A.A.	ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ (εκ.€)
1	'3004'	Φάρμακα	12.572.008
2	'8544'	Σύρματα και καλώδια	3.361.351
3	'8409'	Μέρη εμβολοφόρων κινητήρων εσωτερικής καύσης	2.685.121
4	9955	Εμπιστευτικά προϊόντα	2.635.286
5	'8507'	Ηλεκτρικοί συσσωρευτές	2.123.835
6	'3926'	Τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες	1.898.422
7	'4010'	Ιμάντες μεταφορικοί ή μετάδοσης κίνησης	1.880.275
8	'8517'	Ηλεκτρικές συσκευές τηλεφωνίας / τηλεγραφίας	1.272.501
9	'2606'	Μεταλλεύματα αργιλίου	1.090.904
10	'7610'	Κατασκευές και μέρη κατασκευών	935.114
11	'7606'	Ελάσματα και ταινίες, από αργίλιο	785.278
12	'1509'	Ελαιόλαδο και τα κλάσματά του	724.418
13	'3208'	Χρώματα επίχρησης και βερνίκια	713.583
14	'7607'	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο	701.842
15	'9505'	Είδη για γιορτές, καρναβάλι ή άλλες διασκεδάσεις	700.320
16	'7604'	Ράβδοι και είδη με καθορισμένη μορφή, από αργίλιο	674.063
17	'8515'	Ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές συγκόλλησης	620.000
18	'1806'	Σοκολάτα και άλλα παρασκευάσματα διατροφής που περιέχουν κακάο	591.741
19	'2005'	Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα, μη κατεψυγμένα	557.895
20	'8428'	Μηχανές και συσκευές ανύψωσης, φόρτωσης, εκφόρτωσης, μετακίνησης	512.086

2015 - ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, προϊόντων Ν. Αφρικής (άνω των 500.000 ευρώ)

A.A.	ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ (εκ.€)
1	'8704'	Αυτοκίνητα φορτηγά οχήματα	13.305.353
2	'0307'	Μαλάκια, κατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα	4.400.776

3	'2701'	Λιθάνθρακες (πλίνθοι, σφαίρες και παρόμοια στερεά καύσιμα)	3.345.935
4	'0805'	Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά	2.765.236
5	'3902'	Πολυμερή του προπυλενίου ή άλλων ολεφινών	2.757.448
6	'8903'	Θαλαμηγοί (γιωτ) και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού	2.671.226
7	'7404'	Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό	1.750.056
8	'7219'	Πλατέα προϊόντα έλασης από ανοξείδωτο χάλυβα	1.670.305
9	'2001'	Λαχανικά, καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, παρασκευασμένα ή διατηρημένα	1.488.146
10	'3901'	Πολυμερή του αιθυλενίου	983.184
11	'4104'	Δέρματα αποτριχωμένα βοοειδών	882.629
12	'0808'	Μήλα, αχλάδια και κυδώνια, νωπά	759.258
13	'3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα	694.159
14	'3304'	Προϊόντα ομορφιάς (μακιγιάζ)	574.324

1.1 Εντοπισμός ελληνικών προϊόντων με προοπτικές αύξησης εξαγωγών

Στο έγγραφό μας "Προϊόντα - υπηρεσίες υψηλής ζήτησης στη Ν. Αφρική και παράγοντες εισόδου στην αγορά" (βλ. ²⁰) παραθέσαμε εκτεταμένη ενδεικτική καταγραφή προϊόντων και υπηρεσιών αυξημένης ζήτησης στη Ν. Αφρική.

Ευκαιρίες προώθησης προϊόντων / υπηρεσιών ελληνικών εξαγωγικών κλάδων αναφέρονται σε ευρύ φάσμα οικονομικών τομέων όπως αγροτικού, βιομηχανίας, κατασκευών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών / πληροφορικής κ.ά.

Οι ευκαιρίες για εξαγωγείς και επενδυτές στη Ν. Αφρική αντανακλούν την γρήγορη ανάπτυξη της εγχώριας καταναλωτικής βάσης καθώς και τις προσπάθειες της χώρας για αναβάθμιση και ανάπτυξη των υποδομών της προς βελτίωση και επιτάχυνση της πορείας οικονομικής της ανάπτυξης (με σειρά ευνοϊκών παραγόντων: καλές χρηματοπιστωτικές και νομικές υπηρεσίες, συνεχής βελτίωση υποδομών, αυξανόμενη μεσαία τάξη, γεωστρατηγική θέση της Ν. Αφρικής ως πύλης εισόδου σε άλλες χώρες της Υποσαχαρικής Αφρικής).

Υπενθυμίζεται (όπως αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο Α, ενότητα 5.1) ότι τα κοινοτικά προϊόντα απολαμβάνουν ευνοϊκού δασμολογικού καθεστώτος κατά την εισαγωγή τους στη Ν. Αφρική βάσει της ισχύουσας Συμφωνίας Συνεργασίας για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (TDCA / Trade and Development Cooperation Agreement) μεταξύ ΕΕ – Ν. Αφρικής, ενώ το 2014 συνομολογήθηκε η νέα Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (EPA / Economic Partnership Agreement) μεταξύ ΕΕ και περιφερειακής Αναπτυξιακής Κοινότητας Νοτιοαφρικανικών Χωρών (SADC / Southern African Development Community, συμπεριλαμβανομένης της Ν. Αφρικής), η οποία θα ενισχύσει τους όρους πρόσβασης στην αγορά των εμπλεκόμενων αφρικανικών χωρών για τα κοινοτικά προϊόντα (εκτιμώμενη θέση σε προσωρινή ισχύ το φθινόπωρο 2016).

²⁰ Έγγραφο Γραφείου ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ "Προϊόντα - υπηρεσίες υψηλής ζήτησης στη Ν. Αφρική και παράγοντες εισόδου στην αγορά", οποίο αναρτήθηκε 10.2014 στην πύλη επιχειρηματικής πληροφόρησης Agora (<http://agora.mfa.gr>).

1.2 Προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης των ελληνικών εξαγωγών

Λαμβανομένου υπόψη ότι η Ν. Αφρική είναι μεγάλος εισαγωγέας πολλών διαφορετικών προϊόντων, από σειρά ξένων χωρών, εκτιμάται ότι υφίσταται ανεκμετάλλευτο εξαγωγικό δυναμικό δεδομένου ότι η Ελλάδα εισέρχεται στην νοτιοαφρικανική αγορά με καθυστερημένους ρυθμούς και σε πολλούς τομείς βρίσκεται ακόμη σε στάδιο διερεύνησης ή διαδικασίας εισόδου.

Για την εισαγωγή μη επεξεργασμένων τροφίμων και ζωικών προϊόντων απαιτείται η σύναψη ειδικών υγειονομικών Πρωτοκόλλων μεταξύ του ελληνικού Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην ΥΠΑΑΤ) και των αρμόδιων υπηρεσιών του εδώ Υπουργείου Γεωργίας, Δασοκομίας και Αλιείας (DAFF / Department of Agriculture, Forestry & Fisheries), στις παρακάτω δύο κατηγορίες προϊόντων.

✓ Φρούτα – Λαχανικά.

Για κάθε είδος φρούτου – λαχανικού (ίδια κατηγορία ρύθμισης προϊόντων εδώ αρμόδιας αρχής) απαιτείται ξεχωριστή έκδοση φυτο-υγειονομικού πρωτοκόλλου, ώστε να υφίσταται εν συνεχεία δυνατότητα έκδοσης μεμονωμένων αδειών εισαγωγής αντίστοιχων ελληνικών προϊόντων -- άλλως, απαιτούνται δηλαδή μεμονωμένες διαπραγματεύσεις αντίστοιχων πρωτοκόλλων για κάθε είδος φρούτου – λαχανικού.

Σημειώνεται ότι, εκ της ενημέρωσής μας από εδώ ή ελληνικές πηγές, υφίσταται φυτο-υγειονομικό πρωτόκολλο μόνο για εισαγωγή ακτινιδίων από τη χώρα μας ενώ εξακολουθούμε να λαμβάνουμε περιοδικά αιτήματα ελληνικών επιχειρήσεων για εξαγωγή φρούτων-λαχανικών.

✓ Κρέας – Πουλερικά / Παράγωγα.

Διαμεσολαβούμε, έναντι (ίδιων προαναφερθέντων) αρμόδιων ελληνικών και νοτιοαφρικανικών αρχών, για διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου εισαγωγής κρέατος / πουλερικών / παραγώγων στη Ν. Αφρική (για υπογραφή σχετικού πρωτοκόλλου εισαγωγής προϊόντων χώρας μας).

2 Επενδύσεις

Οι εκατέρωθεν Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (FDI) θεωρούνται και από τις δύο πλευρές ως κινούμενες σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Εκ της νοτιοαφρικανικής πλευράς, η αρμόδια υπηρεσία TISA / Trade & Investment South Africa του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας (DTI) μας πληροφόρησε (βλ. ²¹) ότι έως τον Ιούλιο 2014 (αθροιστικά) έχει υλοποιηθεί στην Ελλάδα ένα επενδυτικό σχέδιο συνολικού ύψους R 260,12 εκ. ραντ στον ναυτιλιακό τομέα.

Εκ της ελληνικής πλευράς, ο αρμόδιος φορέας Enterprise Greece (Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ) μας πληροφόρησε (βλ. ²²) ότι τα επενδεδυμένα κεφάλαια ελληνικών συμφερόντων στη Ν. Αφρική ανέρχονται σε 27 εκ. ευρώ (αθροιστικά) ως τις 31.12.2012, με υλοποιηθείσες επενδύσεις σε τομείς: εμπορικές τραπεζικές υπηρεσίες, παίγνια και υπηρεσίες (lotto, βλ. ²³), παραγωγή πλαστικών, οινοποιία, παραγωγή παγωτού, παραγωγή εμπορικών συσκευών ψύξης, παραγωγή προϊόντων αλουμινίου, ναυτιλιακές υπηρεσίες, και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων.

²¹ Τελευταία ενημέρωση από TISA την 1.2.2016.

²² Τελευταία ενημέρωση από Enterprise Greece στις 2.2.2016.

²³ Της Intralot, έχουμε ωστόσο ειδοποιηθεί τοπικά για αποεπένδυση και παύση εργασιών εντός 2015.

Για επενδυτική δραστηριοποίηση στη Ν. Αφρική επισημαίνουμε ότι το εδώ Υπουργείο Εμπορίου & Βιομηχανίας (Department of Trade and Industry / DTI, www.thedti.org.za, Customer Contact Center τηλ. +27 861 84 3384, investmentsa@thedti.gov.za) αποτελεί κομβικό σταθμό επικοινωνίας ενδιαφερόμενων επενδυτών ("one-stop shop for investors"), παρέχοντας σειρά πληροφοριών επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στη χώρα. (βλ. ²⁴)

Αναφορικά με τη δυναμική και τις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος Ν. Αφρικής, από προοπτικής DTI, επισημαίνουμε τον τελευταίο διαθέσιμο Οδηγό Επενδύσεων "Investor's Handbook 2014 / 2015", (βλ. ²⁵) -- πάντως, αν και υφίστανται επενδυτικές ευκαιρίες σε διάφορους τομείς και περιοχές της χώρας, το εδώ Υπουργείο Εμπορίου & Βιομηχανίας εστιάζει σε τομείς προτεραιότητας όπως αναφέρεται στην ενότητα (εν λόγω οδηγού) "Sector Opportunities".

Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος.

Βάσει του συμβατικού διμερούς πλαισίου (βλ. Κεφάλαιο Α, ενότητα 5.4), ισχύει Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας μεταξύ Ελλάδας και Ν. Αφρικής στην οποία προβλέπεται ότι τα κέρδη επιχείρησης με μόνιμη εγκατάσταση στη Ν. Αφρική φορολογούνται επιτοπίως μόνο ως προς το τμήμα αυτών που αποδίδεται στη μόνιμη εγκατάσταση.

Συμφωνία Αμοιβαίας Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων.

Βάσει του συμβατικού διμερούς πλαισίου (βλ. Κεφάλαιο Α, ενότητα 5.4), ισχύει Συμφωνία Αμοιβαίας Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων.

Το 2011 η Ν. Αφρική ανακοίνωσε ότι όλες οι ΔΕΣ / Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (BITs) της χώρας τελούν εν συνόλω υπό καθεστώς αναθεώρησης και οι υφιστάμενες δεν θα ανανεώνονται όταν λήγουν -- ακολούθως καταγγέλθηκε μονομερώς η σχετική ελληνική Συμφωνία, η οποία ωστόσο βάσει συναφών διατάξεων της ανανεώθηκε αυτόματα και θα ισχύει έως τον 9.2021 (με επιπλέον δεκαετή προστασία των ελληνικών επενδύσεων που τυχόν υλοποιηθούν προ της λήξης, 9.2021, έως τον 9.2031).

Στις 19.1.2016 ο Πρόεδρος κ. Zuma ανακοίνωσε τη σύσταση νέας Διπλωματικής Επιτροπής Επενδύσεων (IMC on Investment), υπενθυμίζοντας ότι αυτή η εξέλιξη είχε προαναγγελθεί τον Φεβρουάριο 2015 (SONA 2015). Συναφώς, έκπληξη αποτέλεσε η είδηση – σε προσοχή της χώρας και της επενδυτικής κοινότητας μόνο από ανακοινώσεις των τοπικών ΜΜΕ τον Ιανουάριο 2016 – ότι το αμφιλεγόμενο, και επί μακρόν υπό διαμόρφωση, νοτιοαφρικανικό Νομοσχέδιο Προώθησης και Προστασίας Επενδύσεων / Promotion and Protection of Investment Bill, υπεγράφη από τον κ. Zuma σε νόμο στις 13.12.2015, εφεξής ως "Νόμος Προστασίας Επενδύσεων 22/2015" (Protection of Investment Act 22 of 2015), χωρίς καμία κυβερνητική ανακοίνωση. Υπογραμμίζεται ότι ο εν λόγω νέος Νόμος Προστασίας Επενδύσεων 22/2015 (ο οποίος δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης 15.12.2015), δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ καθόσον η δημοσίευση έλαβε χώρα ακριβώς πριν τη θερινή διακοπή εργασιών του Κοινοβουλίου, ενώ η σχετική απόφαση θα ληφθεί από τον Πρόεδρο κ. Zuma προσεχώς.

²⁴ Βλ. ωστόσο και υπερσύνδεσμο [Provincial Investment Promotion Agencies \(PIPAS\)](http://www.pipas.gov.za) ή και μεμονωμένα: Eastern Cape Development Corporation (www.ecdc.co.za), Free State Development Corporation (www.fdc.co.za), Gauteng Economic Development Agency (www.geda.co.za), Trade and Investment KwaZulu-Natal (www.tikzn.co.za), Trade and Investment Limpopo (www.til.co.za), Mpumalanga Economic Growth Agency (<http://mega.gov.za>), Investing in the Northern Cape (www.northern-cape.gov.za), Invest North West (www.inw.org.za), Western Cape Investment and Trade Promotion Agency (www.wesgro.co.za).

²⁵ DTI, http://www.thedti.gov.za/trade_investment/export_publications.jsp?year=2015&subthemeid=26.

2.1 Προτάσεις Προσέλκυσης Επενδύσεων

Εκτιμάται ότι η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των νοτιοαφρικανικών επενδύσεων στην Ελλάδα.

Σε πλαίσιο εδώ εισερχόμενης επιχειρηματικής αποστολής, εφόσον αυτό καταστεί δυνατόν προσεχώς, μπορεί να διοργανωθεί ημερίδα προβολής δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας και προσέλκυσης επενδύσεων.

Διερευνηθεί περαιτέρω ενδεχόμενη δυναμική συνεργασίας μεταξύ των εθνικών οργανισμών προσέλκυσης / υποστήριξης επενδύσεων (ελληνικού φορέα Enterprise Greece και εδώ TISA / Trade & Investment South Africa), λαμβανομένων υπόψη προηγούμενων σχετικών διαβουλεύσεων με εδώ αρμόδιους κυβερνητικούς εκπροσώπους.

Ομοίως, διερευνηθεί περαιτέρω ενδεχόμενη δυναμική συνεργασίας μεταξύ των εθνικών χρηματιστηριακών φορέων των δύο πλευρών, λαμβανομένων υπόψη προηγούμενων σχετικών επαφών με εκπροσώπους του εδώ χρηματιστηρίου αξιών Johannesburg Stock Exchange (δυνατότητες παρουσίασης ελληνικών εισηγμένων εταιρειών σε τοπικές χρηματιστηριακές εταιρείες / stock brokers Ν. Αφρικής).

Παρέχεται ανελλιπώς πληροφόρηση για κάλυψη σχετικού εδώ ενδιαφέροντος έναντι ελληνικού προγράμματος "golden visa" (χορήγησης πενταετούς άδειας παραμονής για επένδυση σε ελληνικά ακίνητα) -- λαμβανομένου υπόψη του ανταγωνισμού συναφών προγραμμάτων άλλων χωρών Σένγκεν τα οποία διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα εκτός της τιμής αγοράς.

3 Τουρισμός

Σύμφωνα με στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ / Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι αφίξεις Νοτιοαφρικανών πολιτών στην Ελλάδα ανήλθαν κατά το 2015 σε 26.055 άτομα -- ή 0,1 του συνόλου αφίξεων αλλοδαπών.

	2011	2012	2013	2014	2015	Μεταβολή 2014 / 2015
Αφίξεις από τη χώρα στην Ελλάδα	21.981	19.686	17.644	24.680	26.055	+5,57%
Αφίξεις στη χώρα από την Ελλάδα	5.822	6.157	6.380	5.695	5.607	-1,5%

* Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ελληνικά στοιχεία, στατιστική κατηγορία "αφίξεις μη-κατοίκων από το εξωτερικό / αφίξεις στα σύνορα"), Statistics South Africa (νοτιοαφρικανικά στοιχεία).

3.1 Προτάσεις ενίσχυσης τουριστικών ροών προς τη χώρα μας

Η Πρεσβεία της Ελλάδος στην Πρετόρια και οι λοιπές, διαπιστευμένες στη Ν. Αφρική, ελληνικές αρχές διατηρούν τακτικές επαφές με τοπικούς τουριστικούς φορείς σε προσπάθεια περαιτέρω ενημέρωσης της αγοράς για ενίσχυση της τουριστικής ροής στη χώρα μας.

Το Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ δημοσιοποιεί ανελλιπώς σε εδώ κατάλληλους φορείς και οργανισμούς σχετικές πληροφορίες ελληνικού ενδιαφέροντος (π.χ. για ιατρικό τουρισμό, συνέδρια / εκδηλώσεις κλπ. χώρας μας) και διακινεί εκατέρωθεν σχετική πληροφόρηση, στο πλαίσιο της παροχής

υπηρεσιών προς ελληνικές εταιρείες, για κατάλληλη διασύνδεση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ τουριστικών φορέων / επιχειρήσεων.

Συναφώς, διατυπώνονται οι κάτωθι προτάσεις αναβάθμισης της διμερούς τουριστικής συνεργασίας και προσέλκυσης μεγαλύτερου τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα:

- Δημιουργία γραφείου ΕΟΤ στη Ν. Αφρική
- Το ζήτημα της αεροπορικής επανασύνδεσης Αθήνας – Γιοχάνεσμπουργκ συχνά τίθεται από την ελληνική πλευρά προς τις εδώ αρχές (προς υποστήριξη και κατά το δυνατόν αύξηση της τουριστικής κίνησης) ενώ από πλευράς SAA / South African Airways αναφέρεται ότι πιθανή λύση του ζητήματος είναι η συνεργασία "code sharing" με ελληνική αεροπορική εταιρεία
- Αύξηση δράσεων προσέλκυσης τουρισμού στη χώρα μας, από παράγοντες εδώ δικτύου τοπικών ταξιδιωτικών πρακτόρων (π.χ. όπως πρόγραμμα / "road show" τοπικού γραφείου Travel Vision προς ενημέρωση εδώ τουριστικών πρακτόρων για τον ελληνικό τουρισμό και διασύνδεση παροχών ελληνικών τουριστικών υπηρεσιών)
- Διοργάνωση επίσκεψης στην Ελλάδα μικρών ομάδων υψηλής προστιθέμενης αξίας (2-3 επιλεγμένων επαγγελματιών), για εκπαίδευση / ενημέρωση περί ελληνικού τουρισμού και διαμόρφωση επαγγελματικών επαφών / διασυνδέσεων
- Δημιουργία προγράμματος ετήσιων αποστολών επαγγελματιών τουρισμού Ν. Αφρικής (π.χ. 10μελών ομάδων) στην Ελλάδα, για σχετική εκπαίδευση / ενημέρωση περί ελληνικού τουριστικού προϊόντος
- Δημιουργία προγραμμάτων τοπικής εκπαίδευσης επαγγελματιών τουρισμού Ν. Αφρικής (agents' camp), για ενημέρωση σχετικά με το ελληνικό τουριστικό προϊόν
- Δημιουργία εξειδικευμένου επίσημου προγράμματος (από ΕΟΤ ή/και ΣΕΤΕ) εκπαίδευσης επαγγελματιών τουρισμού Ν. Αφρικής από απόσταση (on-line / distance learning), μέσω του οποίου προγράμματος θα είναι δυνατή η πιστοποίηση των τοπικών ταξιδιωτικών πρακτόρων ως ειδικών ελληνικού τουρισμού (certified specialists for Greece) -- κατά το πρότυπο παρόμοιων προγραμμάτων άλλων χωρών π.χ. Ιρλανδίας

4 Τομείς Συνεργασίας

Κατά την τελευταία διετία δεν έχει καταστεί δυνατόν υλοποιηθούν σημαντικές δράσεις ενίσχυσης της ροπής διμερούς συνεργασίας, κυρίως λόγω εθνικών εκλογών Ν. Αφρικής 2014 και Ελλάδας 2015, και συναφών άλλων εθνικών κυβερνητικών προτεραιοτήτων.

Λαμβανομένου υπόψη του μέχρι στιγμής διαμορφωθέντος διμερούς θεσμικού πλαισίου σχέσεων (βλ. προηγούμενη ενότητα Κεφαλαίου Α, 5.4), και εκκρεμοτήτων που διαμορφώθηκαν από επίσκεψης του Γενικού Γραμματέα ΔΟΣ & ΑΣ, ΥΠΕΞ, τον Νοέμβριο 2013, αναφέρονται ακολούθως προτάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας των δύο χωρών:

- Συνεργασία σε τομέα εκπαίδευσης
- Συνεργασία σε τομέα πολιτισμού
- Επανέναρξη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης Αθήνας - Γιοχάνεσμπουργκ
- Συνεργασία μεταξύ εθνικών οργανισμών διαχείρισης λιμένων
- Συνεργασία σε τομέα υγείας
- Συνεργασία μεταξύ εθνικών οργανισμών προσέλκυσης / υποστήριξης επενδύσεων
- Συνεργασία σε ζητήματα διαμόρφωσης και προβολής εθνικής ταυτότητας ποιότητας
- Συνεργασία μεταξύ εθνικών χρηματιστηριακών φορέων

- Συνεργασία σε τομέα τουρισμού
- Συνεργασία με Κυβέρνηση (περιφέρειας) Gauteng
- Συνεργασία μεταξύ φορέων / συνδέσμων επιχειρηματικής υποστήριξης

5 Έργα – Προκηρύξεις

Δημόσιοι διαγωνισμοί προμηθειών / έργων. Σημειώνεται ότι οι αρχές της χώρας εφαρμόζουν σύστημα προμηθειών *Διαχείρισης* Εφοδιαστικής Αλυσίδας (SCM / Supply Chain Management) για διαχείριση των αγορών σε εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο, ενώ αν και οι διαδικασίες διενέργειας των διαγωνισμών ευνοούν τους τοπικούς προμηθευτές οι ξένες εταιρείες μπορούν να συμμετέχουν εφόσον έχουν τοπικό εντολοδόχο / αντιπρόσωπο κυρίως α) λόγω των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εθνική νομοθεσία BBEE (βλ. Κεφάλαιο Β, ενότητα 7), σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες που συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς πρέπει να έχουν τοπική παρουσία (υπόσταση ή συνέταιρο), αλλά και για λόγους: β) παράστασης σε υποχρεωτικές συναντήσεις συμμετεχόντων σε διαγωνισμούς, και γ) έλλειψης χρόνου διαμόρφωσης και υποβολής προτάσεων όταν οι προθεσμίες είναι πολύ σύντομες.

Επιστάται η προσοχή των ενδιαφερόμενων στην τήρηση των όρων συμμετοχής που αναφέρονται στις ανακοινώσεις και στα συνοδευτικά έγγραφα του εκάστοτε διαγωνισμού (bid documents).

Για πληροφορίες σχετικά με τους κανονισμούς δημόσιων διαγωνισμών Ν. Αφρικής:

- <http://www.treasury.gov.za/tenderinfo/> (Υπουργείο Οικονομικών)
[ανακοίνωση όλων των διαγωνισμών σε εθνικό, περιφερειακό, δημοτικό επίπεδο]
- <http://www.sars.gov.za/Procurement/Pages/default.aspx> (Εθνική Φορολογική Αρχή)
[πληροφορίες πολιτικής προμηθειών Ν. Αφρικής]

Δημόσιοι διαγωνισμοί έργων ΑΠΕ Ν. Αφρικής.

Λόγω ειδικότερου παγκόσμιου ενδιαφέροντος (όπως και πολλών ελληνικών επιχειρήσεων), επισημαίνεται ειδικότερα η διενέργεια γύρων διεθνών διαγωνισμών ΑΠΕ / Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας της Ν. Αφρικής (πρόγραμμα REIPPP / Renewable Energy Independent Power Producer Procurement Programme), σύμφωνα με το εθνικό Σχέδιο Ολοκλήρωσης Πόρων (IRP / Integrated Resources Plan) ανάπτυξης των ΑΠΕ της χώρας προς διαφοροποίηση της εθνικής ενεργειακής σύνθεσης.

Λόγω πιεστικών αναγκών της χώρας για άμεση αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής κατά το 2015 (βλ. ²⁶), υπήρξε έκτακτη διεξαγωγή ενδιάμεσου γύρου δημόσιων διαγωνισμών "Expedited Bid Submission Phase" τον Οκτώβριο 2015, ενώ το 2016 θα πρέπει να αναμένεται επιπλέον σχετικός γύρος -- για πληρέστερη ενημέρωση αναφορικά με τη διεξαγωγή εν λόγω διεθνών διαγωνισμών οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται όπως ανατρέχουν στην ειδική διεύθυνση διαδικτύου <http://www.ipp-renewables.co.za/> (ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας), όπου παρατίθενται σχετικές λεπτομέρειες.

6 Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας

Λαμβανομένου υπόψη ότι το Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ αντιμετωπίζει διαχρονικά πλέον κρίσιμο πρόβλημα ομαλής λειτουργίας λόγω υποστελέχωσης (ως μονοπρόσωπο γραφείο) – γεγονός το

²⁶ Δεδομένου του εγχώριου ζητήματος ανεπαρκούς ηλεκτροδότησης της χώρας, οποίο εντάθηκε εντός του 2015, εκ των κυριότερων εμποδίων στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας λόγω συγκράτησης / μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής.

οποίο θέτει σημαντικούς περιορισμούς, μη επιτρέποντας ικανά περιθώρια διαμόρφωσης προγραμματισμού σειράς επιπλέον ενεργειών προς επίτευξη στόχων μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας – αναφέρονται ακολούθως επί μέρους σχετικές δράσεις.

✓ Αιτήματα ελληνικών εταιρειών.

Εντός του 2015 εξυπηρετήθηκε σύνολο εκατόν πενήντα επτά (157) αιτημάτων ελληνικών εταιρειών / φορέων (με μέσο χρόνο διεκπεραίωσης 2,9 ημέρες και υψηλές τιμές ικανοποίησης συναλλασσομένων), συμπεριλαμβανομένων εξειδικευμένων ενεργειών (όπως π.χ. έρευνες αγοράς σειράς προϊόντων, έρευνες καθεστώτος εισαγωγής προϊόντων, έρευνα χρηματοδότησης τοπικών εξαγωγικών εταιρειών μέσω κρατικών ή μη μηχανισμών, έρευνα εισόδου εμπιστευτικών προϊόντων στην τοπική αγορά και διαδικασιών κρατικών προμηθειών, διερεύνηση δυνατοτήτων συμμετοχής ελληνικών εταιρειών σε περιφερειακό πρόγραμμα ανάπτυξης υποδομών επαρχίας Gauteng, έρευνα υγειονομικών απαιτήσεων Ν. Αφρικής για εξαγωγή ελληνικών γαλακτοκομικών προϊόντων, διερεύνηση διαδικασίας δημόσιων διαγωνισμών αγοράς ΑΠΕ, διερεύνηση παραμέτρων τοπικής εγκατάστασης ελληνικής εταιρείας εμφιάλωσης αναψυκτικών, διερεύνηση δυνητικών συνεργασιών ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών για ανάπτυξη ακτοπολικών συγκοινωνιών Ν. Αφρικής κλπ.).

✓ Τροφοδότηση πύλης επιχειρηματικής πληροφόρησης Agora.

Στη διάρκεια του έτους αναρτήθηκαν στην εν λόγω πύλη διαδικτύου (ή/και απεστάλησαν εγγράφως σε ελληνικούς συλλογικούς / κλαδικούς φορείς) σαράντα επτά (47) αρχεία πληροφόρησης για την οικονομία των χωρών παράλληλης διαπίστευσης Ν. Αφρική, Ναμίμπια, Μποτσουάνα, Μοζαμβίκη, Λεσότο και Σουαζιλάνδη, όπως επίσης σχετικά με διεθνείς εκθέσεις / συνέδρια ιδιαίτερης βαρύτητας, προγράμματα ανάπτυξης συνεργασιών, δημόσιους διεθνείς διαγωνισμούς, συνθήκες αγοράς ιδιαίτερων κλάδων / τομέων / προϊόντων / υπηρεσιών, συνθήκες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, κλπ.

✓ Συνεργασία σε κοινοτικό συντονιστικό πλαίσιο.

- Έκτακτη συμμετοχή σε σειρά συναντήσεων για επίκαιρα θέματα ειδικότερου ενδιαφέροντος της Ε.Ε και τακτική συμμετοχή στις συναντήσεις ομολόγων Συμβούλων ΟΕΥ (οικονομικά / εμπορικά θέματα) της εδώ μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συμμετοχή στις τακτικές και έκτακτες συναντήσεις εργασίας της Διοικητικής Επιτροπής / Steering Committee του Γραφείου (και ομώνυμου προγράμματος) κοινοτικής υποστήριξης στη Ν. Αφρική EU-SA Business Links, έως τον Απρίλιο 2015 λόγω λήξης του εν λόγω προγράμματος (εν συνεχεία οποίου, δημιουργήθηκε Ευρω-Επιμελητήριο / European Chamber of Commerce and Industries -- αμιγώς ιδιωτικού χαρακτήρα και λειτουργίας χωρίς συμμετοχές εκπροσώπων εδώ κοινοτικών διπλωματικών αντιπροσωπειών, αλλά μόνο εκπροσώπων τοπικά εγκατεστημένων διμερών επιμελητηρίων).

✓ Συνεργασία με ομογενειακή βάση.

Αναφέρουμε αδιάλειπτες επαφές με εδώ λοιπές ομογενειακές οργανώσεις, όπως έναντι φορέα HIP / Hellenic - Italian - Portuguese Alliance (διερεύνηση 5.2.2015 ενδεχομένου διοργάνωσης ελληνικής επιχειρηματικής αποστολής εντός του 2015), αλλά και φορέων "Ομοσπονδία Ελληνικών Ενώσεων & Σωματείων Ν. Αφρικής" (The Federation Of The Hellenic Communities Of South Africa) και "Πανελλήνιο Εμπορικό Επιμελητήριο Ν. Αφρικής" (Panhellenic Chamber of Commerce & Industry,

βλ. ²⁷), για συνεχή αλληλοενημέρωση προτάσεων επιχειρηματικής συνεργασίας και πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων σύναψης συνεργασιών μεταξύ ελληνικών – ομογενειακών επιχειρήσεων.

✓ Πρόσβαση στην αγορά.

Ενεργή, συνεχής, διαμεσολάβησή μας σε συνεννοήσεις μεταξύ ελληνικού ΥΠΑΠΕ / Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και αντίστοιχου εδώ Υπουργείου Γεωργίας (DAFF / Department of Agriculture, Forestry and Fisheries), προς συνομολόγηση διμερούς πρωτοκόλλου εισαγωγών Ν. Αφρικής κρέατος / πουλερικών / παραγώγων από Ελλάδα, ενώ παράλληλα διατηρούμε συχνή επικοινωνία έναντι εδώ Υπουργείου Γεωργίας για διερευνήσεις επί μέρους ζητημάτων ελληνικών εξαγωγικών προϊόντων.

Συχνές είναι επίσης οι επικοινωνίες μας με αρμοδίους εδώ Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας (DTI) για διμερή ζητήματα εμπορίου / επενδύσεων.

7 Προτάσεις ανάληψης εξειδικευμένων δράσεων προς ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας στην αγορά της Ν. Αφρικής

Για πληρέστερη εκμετάλλευση ευκαιριών εδώ αγοράς, θεωρούμε ότι οι πλέον ενδεδειγμένες προσεγγίσεις είναι κυρίως εκείνες οι οποίες φέρνουν τους Έλληνες ενδιαφερόμενους σε αμεσότερη κατά το δυνατόν επαφή με τους τοπικούς παράγοντες της αγοράς, και ως εκ τούτου πρωτίστως η διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών (από / προς) και οι συμμετοχές σε τοπικές διεθνείς εκθέσεις. Επιχειρηματικές αποστολές. Δεν υπήρξε κατάλληλος συντονισμός επί μέρους εκατέρωθεν προτεραιοτήτων την τελευταία διετία, κυρίως λόγω εθνικών εκλογών Ν. Αφρικής 2014 και Ελλάδας 2015, και συναφών διαφορετικών εθνικών κυβερνητικών προτεραιοτήτων.

Ενδιαφέρον σχετικής διοργάνωσης έχουν επιδείξει οι φορείς Enterprise Greece / Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ, και ΣΕΒ / Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών.

Διεθνείς Εκθέσεις. Έχουμε επανειλημμένως επισημάνει έλλειμμα ελληνικών συμμετοχών σε διεθνείς εκθέσεις Ν. Αφρικής. Ενημερώνουμε ανελλιπώς φορείς και εταιρείες Ελλάδος για σειρά τοπικών διεθνών εκθέσεων καθώς, πέραν της δημοσιοποίησης του εδώ επίσημου ετήσιου προγράμματος διεθνών εκθέσεων, αποστέλλουμε συχνά πληροφορίες για μεμονωμένες εκθέσεις ιδιαίτερου ελληνικού ενδιαφέροντος.

8 Διεθνείς Εκθέσεις

Ο αρμόδιος φορέας διοργάνωσης διεθνών εκθέσεων Ν. Αφρικής EXSA / Exhibitions and Event Association of Southern Africa έχει ανακοινώσει το επίσημο πρόγραμμα εκδηλώσεων έτους 2016, βλ. ιστοσελίδα <http://www.exsa.co.za/about/2016-calendar-of-events>, όπου έχουν αναρτηθεί τα σχετικά αρχεία "EXSA Calendar 2016" (συνοπτική παρουσίαση διοργανώσεων) και "EXSA Diary 2016" (αναλυτική θεματολογία EXSA, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για διοργανωτές, εκθεσιακούς χώρους, προμηθευτές συναφών υπηρεσιών / προϊόντων, και αναλυτικά για εκδηλώσεις βλ. ενότητα "Exhibition Listing").

²⁷ Υπενθυμίζοντας, ωστόσο, το περιορισμένο δυναμικό της συγκεκριμένης οργάνωσης (15 περίπου μόνο τοπικές εταιρείες-μέλη), οποία χαρακτηρίζεται ως "άτυπη", ως μη εκπροσωπούσα μέλη από Ελλάδα.

Δεδομένου ότι το πρόγραμμα EXSA δεν είναι εξαντλητικό (λόγω διεξαγωγής διεθνών εκδηλώσεων και από ανεξάρτητους διοργανωτές, μη μέλη EXSA) συμπληρωματική πληροφόρηση διατίθεται στη δ/ση διαδικτύου "South Africa Info" (έγκυρη γενική πληροφόρηση χώρας), βλ. <http://www.southafrica.info/news/conferences/> (conferences & expos).

Προαναφέρθηκε έλλειμμα ελληνικών συμμετοχών σε διεθνείς εκθέσεις Ν. Αφρικής.

Επισημαίνεται ότι η μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Ν. Αφρική διοργανώνει τακτικά (σχεδόν ετησίως) τοπική εδώ διεθνή έκθεση "Study in Europe Fair", για προβολή των δυνατοτήτων της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης στην ΕΕ και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ ΕΕ και Ν. Αφρικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (στο πλαίσιο του προγράμματος EM / Erasmus Mundus, τριτοβάθμιας εκπαιδευτικής συνεργασίας / χρηματοδότησης δράσεων, μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ1.

ΕΙΚΟΝΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ

Η πολυετής (από βάθος χρόνου) παρουσία της εδώ πολυπληθούς ομογένειας (η οποία αριθμεί περί τις 50.000 ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των Κύπριων) – με κεντρικό φορέα την Ομοσπονδία Ελληνικών Ενώσεων & Σωματείων Ν. Αφρικής (47 περιφερειακές οργανώσεις, σημαντικές τοπικά αναγνωρισμένες προσωπικότητες, και καλές κυβερνητικές διασυνδέσεις) – παραμένει ειδοποιός διαφορά της διαχρονικά γνώριμης και γενικά καλής συνολικής εικόνας της χώρας μας.

Υπήρξαν κατά τα τελευταία έτη σχετικές φθορές της γενικής εικόνας, λόγω της γνωστής δύσκολης οικονομικής συγκυρίας που αντιμετωπίζει η χώρα μας, λαμβανομένου υπόψη ότι υπήρξαν κατά καιρούς αρνητικά δημοσιεύματα τύπου τα οποία σαφώς δεν συνέβαλαν θετικά σε γενική τοπική αντίληψη (αν και εν λόγω δημοσιεύματα τόνισαν ζητήματα προβλημάτων διακυβέρνησης και οικονομίας για έμφαση αναλογιών με ορισμένα εδώ παρεμφερή θέματα).

Καλύτερη φήμη έχουν τα ελληνικά τρόφιμα (μεσογειακή διατροφή κλπ.) τα οποία ωστόσο διακινούνται σε σχετικό μόνο βαθμό λόγω ομογένειας, ενώ υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω διείσδυσης στην τοπική αγορά, λαμβανομένων όμως υπόψη των δυσκολιών προώθησης λόγω εγγενών ιδιομορφιών της τοπικής αγοράς (μικρό ποσοστό υψηλότερων εισοδημάτων του πληθυσμού, αν και με ανερχόμενη μεσαία τάξη) και σκληρού ανταγωνισμού (ιδίως σε τιμές) από αντίστοιχα εισαγόμενα προϊόντα.

Η ελαφρώς αυξανόμενη εδώ ζήτηση για τουριστικές υπηρεσίες χώρας μας μπορεί να μετατραπεί σε ισχυρότερο τουριστικό ρεύμα τα επόμενα χρόνια αν από ελληνικής πλευράς δοθεί έμφαση με μεθοδική και σταθερή πολιτική προσέλκυσης Νοτιοαφρικανών τουριστών.

Γενικά, συνοψίζοντας, για τα επόμενα χρόνια βασική πρόκληση της εξωτερικής οικονομικής πολιτικής της χώρας μας θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της εικόνας της στη Ν. Αφρική και η κατά μεγαλύτερο βαθμό αξιοποίηση των υφιστάμενων παραμέτρων διμερούς συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αν και το 2015 συνεχίστηκε η επιβράδυνση της οικονομίας της Νότιας Αφρικής, η σχετική σπουδαιότητα της χώρας είναι προφανής λαμβανομένου υπόψη ότι αυτή (μόνη αφρικανική χώρα-μέλος της Ομάδας G-20 και μέλος του σημαντικού συνασπισμού BRICS) είναι σε ικανοποιητικό βαθμό ενταγμένη στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας, ως σημαντική αναδύομενη οικονομία της Αφρικής, πόλος έλξης επενδύσεων σε επίπεδο ηπείρου, και πράγματι παρουσιάζοντας ευκαιρίες τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και έναντι γειτονικών νοτιοαφρικανικών χωρών, ως χώρα-πύλη εισόδου (πρόσβαση σε δυνητική αγορά πληθυσμού περίπου 1 δις.).

Ως επισημάνσεις μεθοδικότερου προγραμματισμού ελληνικής οικονομικής διπλωματίας, προς επίτευξη θετικότερων οικονομικών αποτελεσμάτων για τη χώρα μας, θα μπορούσαν να αναφερθούν τα ακόλουθα βασικά στοιχεία: συντονισμός ελληνικών οργανισμών / φορέων για διοργάνωση εδώ εισερχόμενων επιχειρηματικών αποστολών (ενδεχομένως κοινής διοργάνωσης για αντιμετώπιση ζητήματος κόστους, με κατά το δυνατόν παράλληλη επίσκεψη σε όμορες νοτιοαφρικανικές χώρες σε οποίες επίσης παρουσιάζονται ευκαιρίες λόγω χαμηλότερου βαθμού ανάπτυξης), εθνικός προγραμματισμός προβολής ελληνικών προϊόντων / υπηρεσιών σε τοπικές διεθνείς εκθέσεις, αξιοποίηση των υφιστάμενων ομογενειακών προσβάσεων σε μεγαλύτερο βαθμό, και – λαμβανομένων υπόψη των επισημάνσεων δυνητικών τομέων συνεργασίας (βλ. Κεφάλαιο Δ ενότητα 4) – επανάληψη, κατά το δυνατόν, προσπαθειών επίτευξης σχετικών αποτελεσμάτων (π.χ. για σύναψη μνημονίων συνεργασίας με σημαντικούς εδώ τομεακούς οργανισμούς / φορείς, μέσω των οποίων μπορεί να δοθεί περαιτέρω συνολική ροπή).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΠΡΕΤΟΡΙΑ

Δ/νση: 323 North Village Lane, Hillside Lynwood

Τηλ.: (002712) 348 2352 / 348 2427

Fax: (002712) 348 2448

E-mail: gremb.pre@mfa.gr

Web Site: <http://www.mfa.gr/missionsabroad/en/south-africa.html>

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΕΥ ΓΙΟΧΑΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ

Δ/νση: Fortune Kuneme House 261 Oxford Rd, Illovo 2196, Johannesburg

Τηλ.: (002711) 214 2317 / 2300

Fax: (002711) 214 2304

E-mail: ecocom-johannesburg@mfa.gr

Web Site: <http://agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=7&xcc=za&mid=96>

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ

Δ/νση: Fortune Kunene House, 261 Oxford Road, Illovo, 2196 Johannesburg

Τηλ.: (002711) 214 2300

Fax: (002711) 214 2304

E-mail: greekconsulate-johannesburg@mfa.gr

ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΚΕΠΙ ΤΑΟΥΝ

Δ/νση: 19th Floor-Reserve Bank Building-60 St George's Mall-Cape Town 8001-Republic of S.Africa
(P.O.Box 3232, Cape Town 8000)

Τηλ.: (002721) 424 8160

Fax: (002721) 424 9421

E-mail: grcon.cpt@mfa.gr

ΑΜΙΣΘΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ DURBAN

Διεύθυνση: 32 Mentone Road, Morningside, Durban 4001

Τηλ.: (002731) 025 5590

Fax: (002731) 205 2270

E-mail: jmj@natship.net

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. σχετική ιστοσελίδα ελληνικού ΥΠΕΞ:

<http://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados/south-africa/stoixeiax.html>.

2. ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΜΜΕ.

- ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ & ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ
[THE FEDERATION OF THE HELLENIC COMMUNITIES OF SOUTH AFRICA]
Contact: Mr. Tasso Christoforou, President
Tel: +2711 8279925 / 829337119
Fax: +2711 865878015
E-mail: federationsa@speedweb.co.za
- ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΙΤΑΛΩΝ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΩΝ
[HELLENIC, ITALIAN, PORTUGUESE (HIP) ALLIANCE]
Συνασπισμός προάσπισης συμφερόντων.
Contact: Mr. John Baladakis, Chairman, Hellenic Section
Office: +27 11 (0) 82 552 4075
E-mail: John@ajpg.net
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ
[PANHELLENIC CHAMBERS OF COMMERCE AND INDUSTRIES]
Ομογενειακό εμπορικό επιμελητήριο.
Contact: Mr. Manos Paxinos, President
E-mail: info@phcci.co.za
- HELLENIC NEWS OF SOUTH AFRICA
Τοπική ομογενειακή εφημερίδα.
Contact: Mr. Takis Kostantopoulos, Owner & Chief Editor

Tel. & fax. +2711 391 3646
Fax. +2711 087 942 5363
E-mail: sahellenicnews@gmail.com

3. ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ.

Δικηγορικά γραφεία Ν. Αφρικής εντοπίζονται μέσω παρακάτω κόμβων πληροφόρησης.

- JOHANNESBURG ATTORNEYS ASSOCIATION
<http://www.jaa.org.za>
- LAW SOCIETY OF SOUTH AFRICA
<http://www.lssa.org.za>
- THE LAW SOCIETY OF THE NORTHERN PROVINCE
<http://www.northernlaw.co.za>
- GAUTENG LAW COUNCIL
<http://www.gautenglaw.co.za>
- ATTORNEYS SA
<http://www.attorneys.co.za/> (αναζήτηση με κριτήρια)

4. ΕΜΠΟΡΙΚΑ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ.

Παρατίθενται σημαντικότερα τοπικά εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια Ν. Αφρικής, σε οποία λειτουργούν υπηρεσίες ενημέρωσης μελών για οποιασδήποτε μορφής προτάσεις εμπορικής συνεργασίας.

- SACCI / THE SOUTH AFRICAN CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY
<http://www.sacci.org.za/>
- NATIONAL AFRICAN FEDERATED CHAMBER OF COMMERCE
<http://www.nafcoc.org.za/index.html>
- (PRETORIA) CCBC / CAPITAL CITY BUSINESS CHAMBER
<http://www.ccbc.co.za/>
- JCCI / JOHANNESBURG CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY
<http://www.jcci.co.za/>
- DURBAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY
<http://www.durbanchamber.co.za/>
- CAPE TOWN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY
<http://www.capetownchamber.com/>
- PORT ELIZABETH CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY
<http://nmbbusinesschamber.co.za/>

Αναλυτικότερα, και για περιφερειακά επιμελητήρια, βλ. σχετική ενότητα σε πύλη πληροφόρησης του κοινοτικού προγράμματος / γραφείου υποστήριξης της ΕΕ στη Ν. Αφρική:

- SOUTH AFRICA'S CHAMBERS OF COMMERCE AND INVESTMENT PROMOTION AGENCIES
<http://eu-sabusinesslinks.co.za/chambers-of-commerce>

5. ΤΡΑΠΕΖΕΣ.

- THE BANKING ASSOCIATION SOUTH AFRICA
<http://www.banking.org.za/>

Βλ. <http://www.banking.org.za/about-us/member-banks>, για στοιχεία επικοινωνίας τραπεζών-μελών:

Absa Bank Ltd
African Bank Ltd
alBaraka Bank Ltd
The SA Bank of Athens Ltd
Bank of Baroda
Bank of China Johannesburg
Bank of Taiwan (SA)
Bidvest Bank Ltd
Capitec Bank Ltd
China Construction Bank
Citibank N.A
Deutsche Bank AG Johannesburg Branch
FinBond Mutual Bank
FirstRand Bank Ltd
GBS Mutual Bank
Grindrod Bank Limited
Habib Overseas Bank Ltd
HBZ Bank Limited
HSBC Bank PLC
Investec Bank Ltd
Ithala Limited
JPMorgan Chase Bank
Mercantile Bank Ltd
Nedbank Ltd
Sasfin Bank Ltd
Societe Generale JHB Branch
Standard Chartered Bank Johannesburg
State Bank of India
The Standard Bank of SA Ltd
UBank Ltd
VBS Mutual Bank

6. ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ.

- EXHIBITIONS AND EVENT ASSOCIATION OF SOUTHERN AFRICA
<http://www.exsa.co.za/>

Εθνικός φορέας διοργάνωσης διεθνών εκθέσεων.

Βλ. ιστοσελίδα <http://www.exsa.co.za/about/exsa-diaries> για διεθνείς εκθέσεις Ν. Αφρικής, όπου έχει αναρτηθεί σχετικό αρχείο "EXSA Calendar 2015" (συνοπτική παρουσίαση διοργανώσεων) και

"EXSA Diary 2015" (αναλυτική θεματολογία EXSA, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για διοργανωτές, εκθεσιακούς χώρους, προμηθευτές συναφών υπηρεσιών / προϊόντων, και αναλυτικά για εκδηλώσεις βλ. ενότητα "Exhibition Listing").

7. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ.

- THE NATIONAL ACCOMODATION ASSOCIATION OF SOUTH AFRICA
<http://www.naa-sa.co.za>
Βλ. αναλυτικές πληροφορίες καταλυμάτων σε ενότητα "Accommodation"
- SOUTHERN AFRICAN TOURISM SERVICES ASSOCIATION (SATSA)
<http://www.satsa.com/pages/default.asp>
Βλ. αναλυτικές πληροφορίες καταλυμάτων σε ενότητα "SATSA Members" - "Accommodation".

8. ΞΕΝΕΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ.

Όλες οι ξένες Διπλωματικές Αποστολές στη χώρα παρατίθενται σε σχετικό σύνδεσμο του εδώ Υπουργείου Εξωτερικών DIRCO / Department of International Relations and Cooperation, βλ. <http://www.dfa.gov.za/foreign/forrep/index.htm>.

9. ΦΟΡΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.

- EU PERMANENT DELEGATION TO SOUTH AFRICA
http://eeas.europa.eu/delegations/south_africa/index_en.htm
- EU-SA BUSINESS LINKS
<http://eu-sabusinesslinks.co.za/home>
- EU (BILATERAL) CHAMBERS OF COMMERCE IN SOUTH AFRICA
<http://eu-sabusinesslinks.co.za/chambers-of-commerce>

10. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ.

Κεντρική Κυβέρνηση:

- SOUTH AFRICA GOVERNMENT ONLINE
<http://www.gov.za/>
- NATIONAL DEPARTMENTS
<http://www.gov.za/about-government/government-system/national-departments>

Οικονομικά Υπουργεία:

- DEPARTMENT OF TRADE & INDUSTRY (DTI)
<http://www.thedti.gov.za>
- DEPARTMENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT
<http://www.economic.gov.za/>
- NATIONAL TREASURY (DEPARTMENT OF FINANCE)
<http://www.treasury.gov.za>

Άλλοι φορείς:

- TRADE AND INVESTMENT SOUTH AFRICA (TISA)
<http://www.info.gov.za/aboutgovt/contacts/bodies/tisa.htm>
- SOUTH AFRICA REVENUE SERVICE
<http://www.sars.gov.za/>
- STATISTICS SOUTH AFRICA
www.statssa.gov.za
- COMPANIES AND INTELLECTUAL PROPERTY COMMISSION (CIPC)
<http://www.cipc.co.za/>

Περιφερειακές Κυβερνήσεις.

- EASTERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.ecprov.gov.za/>
- FREE STATE PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.fs.gov.za/>
- GAUTENG PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.gautengonline.gov.za>
- KWAZULU-NATAL PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.kznonline.gov.za/>
- LIMPOPO PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.limpopo.gov.za/>
- MPUMALANGA PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.mpumalanga.gov.za/>
- NORTHERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.northern-cape.gov.za/>
- NORTH WEST PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.nwpg.gov.za/>
- WESTERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT
<http://www.westerncape.gov.za/>